BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 208 3 NİSAN 1979 7.5 LİRA

antidemokratik SEÇİM YASASINA

Seçmen tercih hakkını kullanıp kullanmamakta serbesttir. Bu hakkını kullandığı takdirde ( ) aday için tercih işareti kullanması geçerlik bakımından zorunludur.

SEÇİMLERİ BİRLEŞİK OY PUSULASI

141-142 • SIKI
YÖNETİM • NA
TO • AET • CHP
AP • MHP • MSP
DP • CGP • İKİ
Lİ ANTLAŞMA
LAR • İŞKENCE • VB







HAYIR!

YÜRÜYÜŞ DÖRDÜNCÜ YILINI DOLDURDU

●

Işık Yurtçu: Türkiye'de basın özgürlüğünden söz edilemez

●

EN KÂRLI YIL 78

●

İlhan Tekeli ile kent içi ulaşım konusunda görüşme

Türkiye'de aranan faşist katil Cengiz Ayhan Batı Berlin'de imzalı tehdit mektupları yolluyor







MHP'nin Batı Almanya'daki terörü ilerici güçlerin duvarına çarpıyor..

"Milli Nizamcılar"la MHP Batı Berlin'de nüfuz kavgasında

Son yıllarda Federal Almanya'daki faaliyetlerini görünür biçimde artıran MHP, ile "Berlin Milli Görüş Teşkilatı" adlı örgüt çatısı altında toplanan şeriatçılar Batı Berlin'de hızlı bir nüfuz kavgası içine girdiler. Bir yandan yürüyüşler, toplantılar, geceler düzenlenirken, diğer yandan demokratik örgütlere baskı ve tehdit manevraları yapılıyor. Bu tür yürüyüşlerden biri 17 Mart 1979'da Batı Berlin'de yapıldı. "Milli Görüş Teşkilatı" ya da "Berlin İslamcı Gençlik Sancağı" adıyla anılan kuruluş, Türkiyeli işçilerin en yoğun bulunduğu semtlerde bir yürüyüş ve miting düzenledi. "Kahrolsun komünistler", "Tek yol İslam - Tek Yol Nizam", "Kahrolsun faşistler", "Şeriat isteriz", "Ecevit istifa, imansızlar imana" gibi sloganların sıkça atıldığı yürüyüşe İranlı, Afganistanlı ve Pakistanlı gericiler de katıldılar. 1500-2000 kişinin katıldığı yürüyüş Türkiyeli işçilerin yoğun olduğu Hermannplatz'da başladı ve yine Türkiyeli işçi semti Kreuzberg'de yapılan bir mitingle sona erdi. Önce "olay çıkabilir" diye Batı Berlin polisi tarafından yasaklanan yürüyüşe sonra bir mahkeme izin verdi ve yürüyüş gerçekleştirildi.

Yürüyüş sırasında dağıtılan bildirilerden biri *"Dostumuzu düşmanımızı tanıyalım artık.."* başlığını taşıyordu ve içinde şöyle ifadeler yer alıyordu:

"İsmi gibi pak olan Pakistan' da bir put daha devrildi... Ziya Ul Hak önderliğinde... Darısı diğer islam ülkelerinin başına..."

"Pakistan'da devrilen Batının sadık jandarması Butto hakkında verilen idam kararının en seri şekilde ibreti alem için tatbik edilmesini istiyor ve kararı destekliyoruz..."

"Bugüne kadar binlerce baş veren İslam'ın artık verecek başı kalmadı. Şimdi islam baş alıyor hainleri şeriat mahkemelerinde yargılayaraktan..."

Gerici şeriatçılarla faşistlerin "nüfuz kavgasını" gösteren bir bildiri ise *'Metin'i ırkçı faşistler vurdurttular'* başlığını taşıyor, ancak MHP'li faşistlere çatılan bu bildiride ilericilere ve demokratlara karşı bazı kışkırtmalardan da geri durulmuyordu:

"Konya'da Hasanımıza yöneltilen siten marka makinalı tüfeği kominist ateşlemişti. Edirnede Erdoğan Tuna'mıza hain bıçağı ırkçı faşistler saplamıştı. Ve nihayet İstanbul'umuzda Metin'imize sıkılan kurşunlarıda ülkücü denen faşistler sıkmıştır..."

Batı Berlin'deki "Milli Nizam"cılar bunları yaparken, MHP'li örgütler de boş durmuyor ve saldırılarını, tehditlerini ağırlıkla ilericilere yönelik olarak sürdürüyorlardı.

FAŞİSTLERİN MARİFETLERİ

Batı Berlin İşçi Kültür Merkezi yayın kolu tarafından Batı Berlin deki faşistlerin saldırı ve suçlarıyla ilgili bir broşür hazırlandı. Broşürde MHP'li örgütlerin çeşitli suçları sergileniyor ve İşçi-Kültür Merkezine gönderilmiş bazı tehdit mektupları açıklanıyordu. Mektuplardan biri, bir süre önce Türkiye'de işlediği cinayetler ortaya çıkınca ağababaları tarafından "akıl hastası" olarak ilan edilen Cengiz Ayhan adlı MHP yanlısı faşistin imzasını taşıyordu. Bugüne dek yakalanamayan ve yurtdışına çıktığı haberi gazetelerde yer alan Cengiz Ayhan adlı faşist katil "Türkçü İntikam Tugayı" adı verilen gizli faşist örgütün adına imza attığı bir mektupta şöyle diyordu:

"Almanya'da nazi propagandasını ve nazi aleyhtarlığını KGB yürütmektedir. KGB hem nazi görünmekte hem nazi aleyhtarlığını körüklemektedir. Sizde KGB ajanı olarak hem faşist hem de komonistsiniz. Bir kısmınızı da CIA, SAVAK, KAWA idare etmektedir... Kiminiz Afrikadaki yamyamlardan, kiminiz KGB' den destek arayarak Türk halkını kurtaracaksınız öylemi. Hesabı sizden biz soracağız. Biz alevi türklerle biriz onları tahrik etmeyin kafi. Türkiyede faşist terör yok komonist terör var bunu bilesiniz... Siz demokrat değil demokrat düşmanı kuruluşlarsınız.'

Cengiz Ayhan adlı faşist *"Türk'ün yolu: Türkçü İntikam Tugayı. Cengiz Ayhan"* imzasını attığı mektubun son bölümünde maoculuktan esinlenmiş şöyle ilginç bir cümle de kullanmıştı: *"Alevi sunni, Kürdü bir olsun Revizyonist Rus ajanları kahrolsun."*

"BARIŞ KOMANDOLARI"

"Hür Türkler Barış Komandoları" imzasıyla İşçi Kültür Merkezi'ne gönderilmiş olan "Demokratik İşçi Derneklerinin Yanılanlarına" başlıklı bir başka mektupta ise malum küfürlerden sonra şu tehditler savuruluyordu:

"Berlin ve Batı Almanya'da bu türlü kışkırtıcı bildiriler dağıtılmaya devam ederse gerek sağ ve gerek sol kızıl yuvaların bombalanacağını mücadelemizi en şiddetli bir şekilde sizin kızılların hesabını görmeye başlayacağız... Allahımızın bize verdiği bütün gücümüzle sizlerin üzerine giderek sizleri doğru yola getireceğiz veya leşlerinizi caddelerde gezdireceğiz. Böyle yapmak bizlerin en tabi hakkımızdır..."

"Hür Türkler Barış Komandoları' tüm ilericilere, demokratlara tehditler savururken, arada "Milli Nizam"cıları da unutmayarak onların "yuvalarının bombalanacağını" da vurgulamıştı.

Bu arada Federal Alman Polisinin ne yaptığı sorulacak olursa, o hâlâ bütün bunlara "hür demokratik sistem" adına göz yummayı ve yalnızca demokratik örgütler üzerinde baskı yapmayı sürdürüyor.



YENİMAHALLE ORDUPAZARI'NDA GREV DEVAM EDİYOR

Yenimahalle Ordu Pazarı'nda işçilerin 13.2.1979'da başlattıkları grev sürüyor. İşyerinde çalışan 9 işçinin tümünün katıldığı grev, Bank-Sen Sendikası tarafından yürütülüyor.

Grevci işçiler, Bank-Sen Sendikasının Ordu Pazarlarında 750 üyesi bulunduğunu, toplu sözleşme görüşmelerinin işverenin katı tutumu yüzünden kesildiğini, bu yüzden sadece Yenimahalle Ordupazarı'ndaki dokuz işçinin greve gittiğini söylemekteler. İşçiler diğer şubelerdeki işçilerin Tez-Büro İş Sendikası na geçtiğini de belirtiyorlar. Grevci işçiler üzerinde işverenin baskı uyguladığı, yıldırma girişimlerinde bulunduğu ve 20.2.1979 günü mağazayı boşaltarak lokavt ilan ettiği bildiriliyor. Grevci işçiler, taleplerinin iş güvenliğinin sağlanması, 13. ve 17. maddelerin iş güvenliğini zayıflatıcı etkisinin kısıtlanması amacıyla tarafların eşit ve dengeli sayıda oluşturacakları bir disiplin kurulunun kurulması olduğunu belirtiyorlar. İşçiler kıdem tazminatlarının, işçinin çalıştığı yıl sayısının yasal 50 günlük süre üzerine eklenerek verilmesini de istiyorlar.

●

YÜRÜYÜŞ ENGELLENMEYE ÇALIŞILIYOR

Son günlerde dergimizin yığınlara ulaşmasını engellemek amacıyla yapılan yasa dışı baskılar yoğunluk kazandı. Demirköy TİP İlçe Başkanı Nail Savaş'ın evini basan polisler, Savaş'ın evinde YÜRÜYÜŞ dergilerine el koydular. YÜRÜYÜŞ'ün yanısıra evde bulunan YURT ve DÜNYA dergisi de hiçbir yasal dayanağı olmadığı halde polisler tarafından zaptedildi.

29 Mart Perşembe günü ise İstanbul Boğaziçi Üniversitesi kantininde arama yapan polisler, üzerinlerinde YÜRÜYÜŞ çıktığı gerekçesiyle iki öğrenciyi gözaltına aldılar. Birçok kentte de YÜRÜYÜŞ satan bayilere dergimizi satmamaları için baskı yapıldığına ilişkin haberler yoğunlaşıyor. Özellikle sıkıyönetim bölgelerinde yapılan genel aramalarda üzerinde YÜRÜYÜŞ çıkanların hiçbir yasal dayanağı olmaksızın gözaltına alındığı görülüyor. YÜRÜYÜŞ'ün dağıtımı da bu tür yasa dışı baskılarla engellenmeye çalışılıyor.

●

ŞEREFLİKOÇHİSAR DÖNER SERMAYESİNDE EMEKÇİLERE ÜCRETLERİ ÖDENMİYOR

1974 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Konfeksiyon ve Ağaç Metal Atölyelerinden oluşan Döner Sermaye İşletmesinde çalışan emekçilere ücretleri ödenmiyor. İşletmede çalışan işçiler 1979 yılında sadece bir aylık ücretlerini alabildiler.

1974-1977 yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı bütün yatılı okulların kırtasiye, konfeksiyon ve sıra işlerini Döner Sermaye İşletmeliğine verirken, Döner Sermaye Müdürü daha sonra tefecilerle anlaşarak bu işleri dışarı vermeye başladı. Bu durumda iş yapamayan işletme, işçilerinin ücretlerini veremez duruma geldi. CHP ağırlıklı hükümet ise bu konuda henüz hiçbir önlem alma niyetinde görünmüyor.

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni : Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCABIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/6 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İSTANBUL Tel : 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODIFF 13/2 Square Wiser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka Kapak siyah beyaz 18.000.TL., İç sayfalar sütun santimi 80 TL. Yayın ilanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Ofset Tesisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone koşulları: Yıllık 300. TL., Altı aylık 150. TL. ● AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL. (60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000.TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600. TL., Yıllık 1200 TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YÜRÜYÜŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODIFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM İÇİN YÜRÜYÜŞ

NİHAT SARGIN

YÜRÜYÜŞ'ün yedi cildi kütüphanemin rafında yanyana sıralanmış duruyor; her an elimin altında olabilecek biçimde. Bugün onlara sekizincisi de eklenecek. 8 cilt, 4 yıl, 208 hafta demek. YÜRÜYÜŞ tam 208 haftadır aralıksız yayınını sürdürüyor demek ki. Bu bile başlıbaşına bir başarı. İçeriğinden söz açmıyorum. Bir aktüalite dergisi olduğu halde, kimi yazı ve makalelerinin ülkenin sorunlarına bilimsel sosyalist açıdan yıllar boyu ışık tutabilecek kapsamdaki öz ve değerinden, haftanın küçüklü büyüklü birçok politik, ekonomik ve toplumsal olayları arasında en önemlilerini olduğu kadar o an için pek dikkati çekmese de, yaşama damgasını vuran veya vuracak olanları titizlikle ayırıp gerçek yüzleriyle sergileyen ve değerlendiren haber-yorumlarından söz açmıyorum. YÜRÜYÜŞ ciltleri, o yanıyla da, bir taraftan hem tekrar tekrar gözden geçirilecek ve her okuyuşta yeniden yararlanılacak bir kitap gibi, diğer taraftan da yayınlandığı dönemi en iyi yansıtan birer belge niteliğini de taşıyor.

208 sayı, dile kolay. Nice özveri pahasına. Açılan davalar, kesinleşen mahkumiyetler, elinde YÜRÜYÜŞ bulundu diye gözaltına alınmalar. Ve dergide imzası yer alan ve almayan nice emeğin ürünü sayfalarıyla, gene nice ve nice ortak emeğin ürünü dağıtım ağı. Ve de, aynı tipteki dergilerin belli düzeyinde yerleşmiş görünürken yedinci ciltte başlayıp son altı ayda artan bir ivme ile yükselen tiraj grafiği.

Bunun tek anlamı var. YÜRÜYÜŞ'ün daha adından başlayarak titizlikle sahip çıktığı bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin ülkede adım adım gelişmesi, güçlenmesi, adım adım daha geniş kitleleri kucaklaması. Ve Türkiye tipi sosyal demokrasinin aczi, kararsızlığı; giderek daha açık biçimde emperyalizmin ve onunla bütünleşmiş büyük burjuvazinin dümen suyunda yol alışı.

YÜRÜYÜŞ, başından beri bir noktanın altını devamlı çizdi. Sosyal demokrasi ile bilimsel sosyalizm arasındaki kesin ayrım çizgisini her fırsatta ortaya koydu. Belli bir düzeyde, olabildiğince en geniş kitlelere hitap edilecek, onların dertleri, beklentileri dile getirilecek, sorunlarına çözümler gösterilecekti; ama bir tek koşulla, bilimsel sosyalist açıdan; bu konuda kesin ödünsüz olarak.

Oysa bilimsel sosyalist partinin yönlendirici yokluğu ile geçen 12 Mart faşizmi dönemi kitleleri sosyal demokrasiye kanalize etmekte de önemli işlev görmüştü. Dertler, beklentiler, sorunlar değişmemişti, daha da ağırlaşmıştı üstelik. Ama genel olarak ortaya sürülen ve benimsetilen tek çözüm de bir sosyal demokrasi alternatifi idi, kısacası CHP iktidarı idi. Kitlenin bilinçli, kararlı, örgütlü ağırlığını gerçekleştirmeksizin, oy vermenin dışında siyasal yaşama gene seyirci tutulacağı bir CHP iktidarı. Herşey, her olgu buna göre biçimlendiriliyor, yönlendiriliyordu sol adına kamuoyunu oluşturanlarca. Sosyal demokrasi ile bilimsel sosyalizm arasındaki kesin ayrım çizgisi silikleştirilmiş, sislendirilmiş, nerdeyse ikisiözdeşleştirilmişti. YÜRÜYÜŞ, dört yıl önce, işte böyle bir ortamda yayın yaşamına başladı. Hemen arkasından kurulan Parti ile birlikte tam dört yıl, bu ayrım çizgisini yeniden eski netliğine kavuşturmak için de uğraş verdi.

Kolay değildi bu uğraş. Oldum olası CHP'li olanlardan, bilimsel sosyalizmi açıkça reddeden CHP yönetiminden çok, kendini CHP'nin solunda bilip veya öyle gösterip gerçekte CHP'lilerden farkı olmayanlarla veya olası CHP iktidarında tüm yasal düzenlemelerin çözüme kavuşup rahatlıkla ortaya çıkmalarına dek CHP'nin solunun, kendilerine ait saydıkları alanın boş, bomboş kalmasını hesaplarına uygun görenlerle uğraşmak gerekiyordu asıl. Herkesin yerli yerine oturtulması gerekiyordu.

Kendini CHP'nin solunda bilen veya gösterenler de, aralarında içiçe geçmeler eksik olmamakla birlikte grup grup. Kimi CHP içinde yer alıp CHP'yi daha sola, sosyalizme çekebileceğini sanır, hatta içtenlikle. Bu olanak kalmazsa yeni bir parti ne güne durmaktadır, hem de doğrudan Meclis'te grubu olabilecek bir parti? Anaç ve doğurgan CHP, bu kez de ilk olarak solundan bir doğum yapamaz mı? Ama nedense yıllardan beri "kuvveden fiile" çıkamaz bu fikir. Her zaman ertelemeyi haklı gösterecek bir neden bulunur. Motor aktarma aygıtlarında grubu peşine takabilirsin, hükümet de hak vermiş görünür. Öneriyi dikkate alır. Sonra yasa ilk geldiği biçimine dönüşüverir. Ne gam. Çıkış yapılmış, aktarma aygıtlarının özel teşebbüse bırakılamayacağı belirtilmiştir ya, sonuç böyle olmasa da zarar yoktur. Herkes memnundur. Bu böyle sürer gider. Yalnız seçime katılmak için Meclis'te grubu bulunmak koşulunu 1 milletvekili veya senatöre indiren, ama buna "kendi listesinden seçilmiş olmak" kaydını eklemeyi de ihmal etmeyen yeni seçim yasalarında değişiklik teklifi eğer aynen yasalaşırsa, yeni parti için artık ertelemeden değil, vazgeçmeden söz açmak gerekeceğe benzer.

Diğer bir grup da CHP'nin solundadır. Kendini öyle tanır ve tanıtır. Ancak ülkenin bugünkü koşulları, ne olursa olsun bir CHP iktidarının gerçekleşmesini zorunlu kılmıştır; o olmasın da AP'liler ve faşistler mi gelsin? Oyları salt aritmetik olarak ölçüp değerlendirirler; CHP solundaki oyların gerçek yerlerini bulup siyasal yaşama bu ağırlıklarıyla yansımasının, onlar için anlamı yoktur, olmamalıdır; yeter ki "oylar bölünmesin". İçtenlikle böyle düşünen, görüş ufukları ancak bu kadarına izin verenlerle birlikte görünseler de, gerçek çıkış noktaları aslında ayrıdır. Onlar için oyların bölünmesinden çok, solda yeni bir odağın ortaya çıkması ve boşluğu doldurmaya yönelmesi önemlidir ve mutlaka önlenmelidir. Bir gece ansızın gelmekten umutlarını keseliberi solda yeni parti düşü içindedirler; daha kurulur kurulmaz kamuoyunu ayağa kaldıracak, katılacağı ilk seçimde iktidar veya ortağı olabilecek "geniş tabanlı" bir parti. Çağdaş sağcılık olan sosyal demokrasinin solunda, kendini sol sayan herkesin bulunacağı, sendikaların, federasyonlarının, konfederasyonlarının yer alacağı, muazzam işçi ve emekçi yığınlarının içinde kendileri var diye, daha ilk andan, birdenbire hidayete erip destek olacakları bir parti. Öyle iğne ile kuyu kazarcasına bilinçlendirme, örgütleme uğraşı niye, hem onlar da kim oluyor canım? Üstelik aldıkları oylar da topunu toplasanız ne ki?

Bunları duyup işittikçe doğrusu şaşırıyor insan. Hem kendin oy verme, hem de başkalarının da oy vermemesi için elinden geleni esirgeme, sola oy verenleri güya oyları böldükleri, kendileri öyle uygun gördükleri için hepsinin CHP'ye gideceklerini sandıkları oyları böldüler gerekçesiyle nerdeyse vatan ihaneti içinde olmakla bir tut. Sonra da onlara ve diğerlerine karşın alınan oylar üzerine, o oy sahipleri hakkında muhakeme yürüt, ne hakla. Eğer bu, bir özeleştiri olsaydı -ki yeriydi- herhalde saygıyla karşılanırdı. Ama gerçekte istenen, solun hâlâ boş olduğu savına dayanak kılınması ve Godot'yu beklerken zeminin hazır tutulması.

Tarih tekerrür mü ediyor dersiniz. Çok eski değil, 1961-1965 dönemiyle ilgili olarak belleklerini yoklayanlar veya YÖN dergisinin yapraklarını karıştıranlar, o zaman da benzeri Godot'nun nasıl heyecanla beklendiğini ayrıntılarıyla hatırlayacaklardır. O vakitler daha DİSK kurulmuş değildi. Ama Türk-İş gene vardı ve tek konfederasyondu. Türk-İş başkanı ile Yön'cüler yeni bir parti girişimi için kaç kez biraraya gelmişlerdi, tüzük hazırlanmıştı, programın yazımına geçilmişti, partinin adı bile konmuştu: "Çalışanlar Partisi". O sırada 1961'de kurulmuş olan Türkiye İşçi Partisi, kuruluş aşamasını geride bırakmış, gelişmesini sürdürürken Yön sayfalarında ve gündelik basında adı hemen hemen hiç geçmez, geçtiği zaman da "ölü doğmuş" denir, buna karşılık Çalışanlar Partisi girişimine ilişkin haber ve yorumlar sütunlardan hiç eksik olmazdı. Kuruluş günü için nerdeyse takvimdeki bütün önemli günler, milli bayram günleri yakıştırılıp durulmuştu, yılbaşından 23 Nisan'a, 1 Mayıs'tan 19 Mayıs'a kadar. 400 kurucusu ile ve daha ilk anda bilmem kaç şube ile birlikte kurulacak Çalışanlar Partisi hikayesi döndü dolaştı, sonuçta Sosyalist Kültür Derneği adında bir dernekte karar kılındı. Daha sonra da, bu derneğin kimi yöneticilerinin birer ikişer TİP'e katılması, diğerlerinin de umutlarını kesmeleriyle bu hikaye de unutulup gitmişti. Şimdilerde yeniden hatırlamakta ve hatırlatmakta yarar var. Çünkü unutulmuş bu eski hikayeden bugün de çıkarılacak çok dersler var. Umarız çıkarılır. Yoksa senato seçimleri yaklaştı ya, şimdi yeniden, bir yandan, geniş tabanlı yeni sol, sosyalist parti rüzgarları estirilecek; diğer yandan da, o rüzgar esedursun, hayal ve tasavvur edilen yeni partinin yeri olabildiğince boş kalabilsin diye, şimdi yeniden, bütünsel, oyları CHP'de toplamanın faziletlerini ortaya serecek nice inciler bekleyeceğiz demektir, sol adına, sosyalizm adına.

Bir grubun daha sözünü etmiştik. Onlara gelince, bir yandan her fırsatta yarım asırlık utkan gelenekten bahsederken aslında bu yarım asrın hemen tümünü yadsıyıp reddederek ortaya çıkan, 1973 sonrası nevzuhur gruba gelince, 1977 seçimlerinden bu yana köprülerin altından çok sular aktı. Nice hesaplar altüst oldu, nice dağlara karlar yağdı. Onun için bekleyelim, göreceğiz.

Söz nereden nereye geldi. Maksadımız, CHP dışındaki CHP'lileri sınıflandırmak değil, YÜRÜYÜŞ'ün uğraşını, uğraş verdiği alanları belirtmekti. Bu uğraş verildi, veriliyor. İşçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarının yalnızca oy veren pasif seçmenler olarak değil, ancak iğne ile kuyu kazarcasına bilinçlendirilip örgütlendirilmesiyle -ki şimdi önemli adımlar atılmış, önemli mevziler kazanılmıştır- gerçekte ülke yaşamına ağırlıklarını koyabilecekleri, ancak böylece sorunların gerçekten çözüme kavuşup esenliğe çıkılabileceği ortaya kondu, konuyor. Tutarlı bir demokrat olmanın dahi ilk koşulunun bilimsel sosyalizme karşı tavır ve tutumu ile belirlendiği gerçeği vurgulandı, vurgulanıyor. Tek tümce ile bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliği gösterildi, gösteriliyor.

YÜRÜYÜŞ'ün beşinci yılının eşiğinde bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolunda nice onurlu uğraşlara.

TÜRKİYE'DE YÜRÜYÜŞ

GERİCİLİĞİN YÜZÜNDE İKİ MASKE

Gerici güçlerin, kitlelerin karşısına birbirini tamamlayan iki maskeyle çıkma politikası son haftalarda daha büyük bir açıklık kazandı. Demirel'in işaretiyle Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu ile Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu yönetimleri tarafından alınan ve "bozkurt" rozeti tosunların kol gezdiği bir basın toplantısıyla açıklanan "direniş" kararı, bu açıklığı kazandıran başlıca olaylar oldu.

gündemin başında

Bir taşla iki kuş

Ecevit hükümetinin, kuruluşundan bu yana izlediği politika CHP yönetimine egemen olan temel bir yanılgıya da dayanıyordu: Bu emperyalizmle ve büyük burjuvaziyle sınıfsal bir uzlaşmaya girmenin, onları faşist bir yönetim alternatifinden uzaklaştırabileceği yanılgısıydı. Sosyal demokrasinin, burjuvaziyle işçi sınıfının ve diğer emekçi kitlelerin çıkarları arasında bir orta yol bularak sınıf mücadelesinin ortadan kaldırılabileceği yolundaki klasik saplantısı, Ecevit hükümetinin politikasında, emperyalizme ve büyük, tekelci sermayeye ödünler vererek gerici, faşist odakların arkasındaki sınıfsal desteğin kaydırılabileceği umudu biçiminde kendisini gösteriyordu.

Hükümetin böyle bir anlayışla uyguladığı politika, sözü edilen varsayımların geçersizliğinin pratikteki en somut kanıtlarını verdi. Bu politika, Ecevit hükümetini, emperyalist güçlerin ve büyük, tekelci sermayenin yanında, ama işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin bütünüyle karşısında bir konuma açıktan açığa yerleştirdi. Ecevit hükümetinin politikası, CHP'nin tekelci sermayeye karşı çıkarlarını kollama iddiasıyla ortaya çıktığı küçük ve orta sermayedar tabakalarının da çıkarlarını hedef alan bir nitelik kazandı.

Böylece Ecevit hükümetinin gerici ve faşist odakları sınıfsal dayanaklarından yoksun bırakma düşü gerçekleşebilmiş midir?

Ecevit hükümetinden önce Milliyetçi Cephe'nin arkasında toplanmış bulunan gerici sermaye güçleri 15 aylık dönemde Milliyetçi Cephe'nin ekonomik politikasını Ecevit hükümetine uygulatma olanağını bulmuşlardır ama; böylece Milliyetçi Cephe'nin iktidar şansı azalmamış, tam tersine artmıştır. Ekonomik bunalımı işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin sömürüsünü yoğunlaştırarak aşma politikasının Ecevit hükümeti eliyle uygulanmasıyla CHP, politik bakımdan güçlenmişdeğil, zayıflamıştır. CHP, emekçi kitleler arasında dayandığı kesimlerin desteğini yitirirken, büyük burjuvazinin politikasını bu kitlelerin "onayına" da sahip olarak yürütme işlevini bile giderek yerine getiremeyeceği bir konuma doğru hızla ilerlemeye başlamıştır.

Emperyalizmin ve yerli ortaklarının işte bu ortamda bir taşla iki kuş vurmaya hazırlandıklarını hesaba katmak herhalde yanlış olmayacaktır: Bir yandan ekonomik ve toplumsal yaşamda kendi çıkarları doğrultusundaki operasyonlar yürümekte; diğer yandan da geniş kitleler gerici, faşist demagojinin etkisi altına alınarak faşist bir yönetim biçiminin yolları adım adım temizlenmektedir.

Milliyetçi Cephe kurmaylarının işaretiyle alınan "esnaf ve şoför direnişi" kararı bu bakımlardan da önem taşımaktadır. Bu karar, uygulansa da uygulanmasa da, kitlesel tepki silahının gericiliğin eline geçirilerek hükümete karşı direnmesi girişimidir. Bu deneme ile, faşist güçlerin kontrolü altına en önce alınabilecek olan orta ve küçük sermayedar gruplarının bir vurucu güç olarak toparlanmasının da bir provası amaçlanmaktadır. Dahası küçük ve orta sermayedar grupları tehdit altında ilan edilerek, "sınıflar merdiveni"nde onları "yukardaki ilk basamak" sayan geniş küçük burjuva kitlelerindeki paniğin de seferber edilmesine hazırlanılmaktadır.

Bu "patronlar grevi" denemesi karşısında hükümet ve diğer resmi kuruluşlar tarafından gösterilen tepkinin biçimi ise, böylesi sahte değil ama, kitlelerin gerçek hak taleplerini ve kitlesel mücadele biçimlerini gözden düşürmeye, kullanılamaz hale getirmeye ve yasak ilan etmeye yöneliktir. Böylesi bir tutumun, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin faşist tehlikeye karşı en etkin mücadele araçlarını önceden köreltmekten başka sonucu olmayacaktır. Gericilik böylece de bir taşla iki kuş vurmuş olacaktır.

Büyük, tekelci sermayenin has elemanlarına gelince... Bu çevreler, kimilerinin sandığı gibi gerçekten "sosyal demokrasinin çağdaş sağ olduğunu artık görmenin" masumiyeti içinde midirler? Yoksa tarihte hep örnekleri görüldüğü gibi, örgütlü gericiliğin "tabandan" olgunlaştırdığı meyveleri "tepede" toplamayı bekleme lüksünün rahatlığı içinde midirler? Tekelci büyük sermayenin, faşist bir yönetimin gerçek sahibi olmakla birlikte, derinleşen bunalımın maliyetini en uzun süre göğüsleyebildiği için faşist yönetim seçeneğinin en son açık savunucusu olarak, bugün Türkiye'de de köşede beklemediğini gösteren hiçbir kanıt yoktur.

Kısacası CHP hükümetinin bugün izlediği sağ, büyük burjuvaziyle uzlaşma politikası, onu, gericilikle girdiği yarışmanın galibi değil mağlubu yapmaktan başka bir sonucu hazırlamamaktadır. Bu politikaya karşı tüm ilericilerin, demokratların, yurtseverlerin işçi sınıfının öncülüğünde emekçi halkın saflarında yer almaktan başka seçeneği yoktur. CHP bu seçeneğe gözlerini kapamakta ısrarlı olacaksa, demokratik güçlerin geniş kitleleri kapsayacak mücadelesi, onu bunun sorumluluğuyla başbaşa bırakmaktan çekinmeyecektir.

• mehmet aközer

Başkanı Hüsamettin Tiyanşan ile Başkanvekili Cemal Tercan'ın ikisinin de AP milletvekili olduğu Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Ecevit hükümetinin kuruluşundan beri MC partilerinin başlıca gözdağı silahı durumuna gelmişlerdi. Konfederasyonun, geçen yıl 6 Haziran'da da bu kez vergi yasa tasarısını protesto etmek için "direniş" kararı aldığı hatırlardaydı. Örgüt bu yıl da TANSA, Belediye Tanzim Satışları gibi tasarıların da karşısına dikilmişti.

KAPİTALİZMİÇİN BİRLEŞİK CEPHE

Ne var ki Konfederasyon'un geçmişine bakıldığında çok daha önemli bir olayla karşılaşılıyordu. Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu 1975 yılında, büyük sermaye kuruluşlarının önündeki bürokratik örgütlenme engellerini de ortadan kaldırmak için oluşturulan Hür Teşebbüs Konseyi'nin içinde yer almıştı. Büyük sermayenin bütün temsilcilerinin "eşgüdümünü" sağlama temel amacını güden Konsey'de Tiyanşan'ın örgütünün de yer alması, Konfederasyon'un tekellerin başlıca yedek gücü olarak üstlendiği işlevi ortaya koyuyordu.

İşte bu noktada gerici güçlerin sahte "direniş" kararıyla kitlelerin karşısına çıkardığı iki ayrı maske kendisini gösteriyordu. Bu kararla, Tiyanşan'ın örgütü aracılığıyla MC partileri, hükümetin ekonomik politikasıyla yıkıma uğrayan geniş emekçi kitlelerin sözde "savunucusu" pozuna bürünüyorlardı. Ama sadece bu yeterli değildi. Gerici, faşist partiler cephesi ekonomik yıkıma karşı direniş bayrağını, emekçi kitlelerin sınıf çıkarları adına değil, tam tersine "hür teşebbüs", "girişim özgürlüğü" adına açmalıydılar. Büyük, tekelci sermayenin baskısı altında ezilen geniş esnaf ve zanaatkar kitlesini yine tekellerin peşinde sürükleme amacını güden Tiyanşan'ın örgütünün üstlendiği ikinci işlev buydu. Gerici demagoji, böylece, etkisi altına alabildiği kesimleri "kapitalizmi kurtarmak için" kendisi arkasında birleştirme hedefine yöneliyordu.

DEVALÜASYON İÇİN TEMPO

Gerici güçlerin "iki maske" politikası bir başka alanda daha kendisini göstermeye başladı. Gerici basın geçtiğimiz hafta içinde, ekonomik bunalımdan kurtuluş için Türkiye'nin önünde tek "eksik" diye ilan ettiği devalüasyon kararını almadığı gerekçesiyle, hükümete karşı yeni bir kampanya başlattı. Tercüman gazetesinin geçtiğimiz Salı günü büyük bir bomba gibi ortaya attığı habere göre, Türkiye'nin devalüasyon yapması halinde hemen sunulmak üzere, uluslararası bankalar 1 milyar 228 milyon dolarlık bir kredi paketini hazırlamışlardı. Tercüman'a bakılırsa, "hükümet boş kalenin önünde ayağında duran topa vurduğu" takdirde, ekonomide çözümlenmemiş sorun kalmamıştı.



Tiyanşan "patronlar grevi" kararını açıklarken belinde tabanca taşıyordu.

Kısacası gerici güçler, bir yandan hükümetin ekonomik politikasının emekçi kitleleri uğrattığı yıkımı faşist tertipler için malzeme olarak kullanmak üzere sözde bu politikaya karşı tutum alırken, diğer yandan da bu yıkımı dayanılmaz ölçülere çıkaracak yeni kararlar için tempo tutuyordu.

"SEDAT ÇÖZÜMÜ"

Gericiliğin bu politikası Ecevit hükümetine ilişkin bazı somut beklentilere dayanıyordu. Önlemler paketinin açıklanmasından hemen sonra Türkiye'ye gelen OECD Genel Sekreteri Van Lennep, 600 milyon dolarlık bir hazır kredinin açılması için yine IMF koşulunu öne sürmüştü. F. Almanya Başbakanı Schmidt in, Türkiye'ye "ivedi yardım programı"nın uygulanması için aracı olarak görevlendirdiği Dr. Kiep de Perşembe günü IMF yetkilileriyle görüşmek üzere Washington'a gidiyordu. Gözlemciler bu temasların eninde sonunda bir devalüasyonun Ecevit Hükümetinin gündemine yeniden dayanmasıyla sonuçlanacağında birleşiyorlardı.

Bu arada geçtiğimiz hafta Washington ve Atina kaynaklarından yayılan bir haber de muhtemel önemli gelişmelere işaret ediyordu. Bu haberlere göre İsrail ile Mısır arasındaki buluşmayla Ortadoğu'daki İran boşluğunu doldurmuş gözüken Carter, şimdi de NATO'nun Güneydoğu kanadını ivedilikle onarmak için bir Ecevit-Karamanlis görüşmesi planlıyordu. Bu görüşmenin başlıca amacı Kıbrıs'ta da bir "Amerikan barışını" vakit geçirmeden tezgaha sürmek olacaktı. Sina'daki anlaşmanın Sedat yönetimine ödenen fiyatının 10 milyar dolara ulaştığını hatırlayan gözlemcile, Kıbrıs'taki bir "Amerikan barışı"nın da benzeri "hediyeleri" içermesi olasılığına ciddi gözüyle bakılıyordu. Yani Ecevit hükümeti için bir "Sedat çözümü" yinegündeme getiriliyordu.

Gerçeğine karşı sahtesi

MC partilerinin denetimindeki esnaf ve zanaatkar kuruluşlarının, tabanlarındaki kitlelerin gerçekte tekellere ve hükümete karşı taleplerini faşist tertiplerin aracı yapmak amacıyla aldıkları sahte "direniş" kararını ilginç gelişmeler izledi.

Sahte "direniş" kararı, aynı zamanda, emekçi kitlelerin, sınıf çıkarlarını savunmak için ellerindeki en büyük kitlesel mücadele silahını yıpratmayı, etkisizleştirmeyi amaçlıyordu.

"Direniş" kararı üzerine hükümetle ona bağlı kurumlar tarafından ve çok çeşitli kuruluşlarca yapılan açıklamalar, gericiliğin bu amacına bilerek ya da bilmeyerek yardımcı olan bir nitelik kazandı. Gericiliğin faşist tertiplerini değil de "yasa dışılık" gerekçesi arkasında kitlesel mücadele kavramının kendisini hedef alan, özellikle sıkıyönetim koşullarında bütün kitle eylemlerinin yasaklanmasını meşru gösteren tutumlarla, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasına fiili sınırlamalar getirmeye yönelik gelişmelere bir yenisi eklenmiş oldu.

Demokratik güçlerin, gericiliğin açık tertiplerine krşı çıkarken, demokrasi mücadelesinin önüne yeni duvarlar örmeye yönelik örtülü girişimlere karşı da uyanık olmaları kaçınılmaz bir görevdir.



Schmidt, IMF engelini aşmak üzere temsilcisi Dr. Kiep'i Washington'a gönderdi.

YÜRÜYÜŞ beşinci yılına girerken

BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM İÇİN

ZEKİ KILIÇ
Genel Yayın Yönetmeni

YÜRÜYÜŞ bu sayısıyla dört yıllık bir mücadele dönemini geride bırakarak beşinci yayın yılına giriyor.

YÜRÜYÜŞ'ün geride bıraktığı dört yıllık yayın dönemi Türkiye'nin tarihinde de uzun süre derin izler bırakacak bir dönem oldu. YÜRÜYÜŞ'ün yayın yaşamına atıldığı günler, ülkemizde faşist tırmanışta yeni bir sıçramayı simgeleyen Milliyetçi Cephe İktidarının çatısının kurulduğu günlerdi. YÜRÜYÜŞ'ün bugüne kadarki yayın süresine gerici, faşist güçlerle işçi sınıfı ve emekçi kitleler, tüm demokratik güçler arasında her geçen gün daha da keskinleşen yaşamsal mücadele damgasını vurdu.

YÜRÜYÜŞ'ün yayın yaşamına başladığı dönemi niteleyen ve toplum yaşamımızda belirleyici önem taşıyan bir olgu daha vardı: Tarihsel sürekliliği hiçbir zaman ortadan kaldırılamayan bilimsel sosyalist hareketin, bağımsız politik örgütü aracılığıyla işçi sınıfı hareketiyle ve emekçi kitlelerle bütünleşmesi sürecinin 1971'de uğratıldığı kesinti sona eriyordu. Türkiye İşçi Partisi'nin 1 Mayıs 1975'te yeniden kurulmasıyla, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bu yıkılmaz güvencesi varlığını bir kez daha dosta düşmana kanıtlıyordu.

YÜRÜYÜŞ'ün yayın alanında sesini yükseltmesi bu temel gelişmeyle doğrudan doğruya bağlantılıydı. YÜRÜYÜŞ demokratik güçler arasında ve sol içinde vazgeçilmez ve temel bir işlevi yerine getirmek üzere yayın alanına atılıyordu: Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünlüğünü titizlikle korumak; tüm demokratik güçlerin antifaşist ve antiemperyalist mücadelesiyle bilimsel sosyalizm ve işçi sınıfının politik hareketinin perspektifi arasında örülebileceği umulan duvarları yıkmak, antifaşist ve antiemperyalist mücadeleyi bilimsel sosyalist perspektifle bütünleştirmek... Bilimsel sosyalist politik hareketin tüm demokratik güçler arasındaki etkinliğine katkıda bulunmak, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesinin güncel görevlerine dikkati çekmek ve demokrasi güçlerinin en geniş iş ve eylem birliğinin oluşturulup güçlendirilmesine omuz vermek, YÜRÜYÜŞ'ün varlık nedenini oluşturan başlıca görevlerdi.

Bu görev, yaygın bir anlayışın peşinden giderek, yayıncılığı sadece "sol" içinde bir kadrolaşmanın aracı gibi gören bir tutumla yerine getirilemezdi. Asıl yapılması gereken, toplumdaki en güncel ekonomik, toplumsal, politik vb. gelişmeler karşısında tutum almak, olayların görülebilen en açık ve doyurucu yorumlarını geniş kesimlere iletmek ve burjuvazinin basın-propaganda ağının gizlediği gerçekleri teşhir etmekti.

Daha açık bir deyişle YÜRÜYÜŞ'ün önünde, işçi sınıfının politik hareketinin ve tüm demokratik toplumsal muhalefetin tekelci büyük burjuvazinin iktidarına karşı gerçek bir siyasal alternatif olduğu şaşmaz inancıyla, emekçi kitlelerin toplum yaşamının bütün alanlarında söz sahibi olabileceği gerçeğini kanıtlama görevi duruyordu. Bu nedenle en güncel politik gelişmelerden kültür ve sanat alanındaki sorunlara kadar bütün alanlarda en somut açıklama ve değerlendirmeleri kitlelere ulaştırmayı hedef alan bir yayıncılık anlayışı benimsenmeliydi. İşte YÜRÜYÜŞ, daha ilk sayısından itibaren böyle bir anlayışı yaşama geçirmek amacıyla yola çıktı.

YÜRÜYÜŞ, bu amacına giden yolda, çerçevesini özetlemeye çalıştığımız işlevini giderek netleştirip sürdürürken; işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin, Türkiye İşçi Partisi'nin gelişip etkinleşmesine paralel olarak, kendi görevlerini ve sorumluluğunu bugün düne göre daha açık bir biçimde kavrayabilmekte, saptayabilmektedir.

YÜRÜYÜŞ'ün, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesindeki görevlerini, ideolojik tutarlılığından asla ödün vermeksizin, ama sekterliğe, demokrasi mücadelesine ve kitlelerin örgütlü birleşik gücüne karşı güvensizliğe ve her türlü bireyci dargörüşlülüğe de kapılarını sımsıkı kapayarak yerine getirebilmesi, işte böyle bir gelişmenin ürünü olmuştur. Kısacası YÜRÜYÜŞ'ün kendisine düşen görevleri yerine getirebilmesi, herşeyden önce bilimsel sosyalist harekete özgü tutarlılığı ve sorumluluğu yayın alanında da yaşama geçirmesiyle; daha da açıkçası, işçi sınıfının bilimsel sosyalist politik örgütünün yolundaki rotasını şaşmaz bir biçimde izlemesiyle mümkün olabilirdi ve öyle olmuştur.

İşte YÜRÜYÜŞ'ün dört yıllık yayın yaşamı boyunca başarı sayılabilecek ne varsa, böylesi bir anlayışın ürünü olmuştur ve bundan sonra da öyle olacaktır.

YÜRÜYÜŞ'ün bugüne kadar aldığı yol ve ulaştığı aşama, herşeyden önce işçi sınıfının politik hareketinin ve binlerce bilimsel sosyalist militanın kollektif çabasının, YÜRÜYÜŞ'e omuz veren tüm ilerici ve demokrat insanların katkılarının ürünüdür. YÜRÜYÜŞ'ün, karşılaştığı sayısız baskı ve engellemeleri, antidemokratik uygulamaları aşarak bugüne gelebilmesinin de tek güvencesi, yine bu kollektif çaba ve özverili katkılar olmuştur.

YÜRÜYÜŞ, beşinci yayın yılına adımını atarken, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin zaferine olan eğilmez inançlarıyla kendisine güç katan bütün dostlarını selamlamayı bir görev biliyor. Onların desteğini ve güvenini haketme uğraşı, bundan sonraki yayın yaşamında da YÜRÜYÜŞ'ün tek kaygısı olacaktır.

Örgütlü birleşik güç yenilmez!



Yürüyüş bütün engellemelere rağmen yayını geniş kitlelere ulaştırmayı başardı.

Boran Yürüyüş'ün dördüncü yılını kutladı

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, YÜRÜYÜŞ'ün dördüncü yayın yılını doldurması üzerine Genel Yayın Yönetmenimiz Zeki Kılıç'a bir telgraf göndererek kutlamalarını dile getirdi. Boran'ın telgrafı şöyle:

"Sayın Zeki Kılıç
Yürüyüş Dergisi Genel Yönetmeni

YÜRÜYÜŞ dergisinin 4. yayın yılını kıvanç duyduğumuz bir başarıyla bitirişinden dolayı sizi ve tüm Yürüyüş ailesini candan kutlarım. Derginin özellikle son aylarda gösterdiği atılım ve kaydettiği hızlı gelişme dikkat çekici ve gelecek için çok umut vericidir. Önümüzdeki yıllarda başarılarınızın daha da büyük boyutlara erişeceği inancıyla hepinize en iyi dilek ve sevgilerimi iletirim.

Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkanı"

TSİP merkezine saldırıldı

Aydoğan Gezer tabanca ile yaralandı



27 Mart günü saat 10.30 sıralarında TSİP Genel Merkezi silahlı bir saldırıya uğradı.

TSİP Merkezi'nin kapısını çalan silahlı saldırganlardan birinin silahı ateş almadı. Bu sırada dışarıdan gelen MYK üyesi Aydoğan Gezer diğer saldırganın ateşlediği tabanca kurşunuyla karaciğerinden yaralandı. Bina girişinde bir taksiyi çevirerek bekleyen üçüncü kişiyle birlikte saldırganlar kaçtılar.

Hastaneye kaldırılarak ameliyat edilen Aydoğan Gezer'in sağlık durumunun iyiye gittiği bildiriliyor.

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, saldırının faşist cinayet şebekelerince düzenlendiğini belirterek, "faşist terörün sıkıyönetimle önleneceğini sanan hükümet, zorbalığa sıkıyönetimin kâr etmediğini görmelidir. Terörün kaynaklarını kurutmaktan başka çare yoktur," dedi.

Olaydan hemen sonra TİP Başkanlık Kurulu Üyeleri Yavuz Ünal, Gündüz Mutluay ve Osman Sakalsız'dan kurulu bir TİP heyeti TSİP Genel Merkezini ziyaret ederek geçmiş olsun dileklerini ilettiler ve saldırıyı kınadılar.

Amasya

Faşistlerin devrettiği nöbeti maocular aldı

Amasya'da gizli açık faşist örgütler tarafından uzun bir süredir ilerici, demokrat ve sosyalistlere karşı bombalı- silahlı saldırılar, düzenleniyor. Sıkıyönetim ilanından bugüne dek faşist güçlerin Amasya'yı da sıkıyönetim kapsamına dahil etme çabaları yoğun bir biçimde sürdü. Amerikan Elçiliği Birinci Sekreteri "Mr. Mayk"ın Amasya'ya gelip gidişinden bu yana Taşova, Suluova, Merzifon ve Gümüşhacıköy'de toplu saldırılar yapılıyor. İlerici örgüt lokalleri bombalanıyor, ilericilerin evleri kurşunlanıyor ve faşistlerden hiç de geri kalmayacaklarını ispat ettirmek isteyen maocu bozkurtlar saldırılarını yoğunlaştırıyor.

Türkiye İşçi Partisi'nin Amasya ilinde, işçi ve emekçiler arasında sürekli sempati kazanması ve etkinliğinin artmasından özellikle faşistler ve maocular tedirgin oluyorlar. Her ikisi de kitlelerden tecrit olmanın çaresini Türkiye İşçi Partisi'ne saldırmakta buluyorlar.

Amasya'da bulunan maocu AYDGD çevresinde oluşan ne idüğü belirsiz esrarkeş, kumarbaz, ayyaşlardan oluşan sözde "devrimciler", Amasya Eğitim Enstitüsü'nde yaptıkları bozgunculuk üzerine okuldan uzaklaştırılınca, saldırılarını biraz daha arttırdılar. TİP üyelerine ve bazı dernek binalarına saldırmaya başladılar. Bu saldırılar üzerine kendilerini uyaran Parti yetkililerine aldırmayan ve "Nerde TİP'li görürsek ezeceğiz", "Mücadelemiz faşistlerle değil, sosyal faşistleredir" diyen ve bunu sloganlaştıran maocu çeteler, bütün güçlerini toplayarak Parti binasına saldırmayı denediler. Partililer, Parti binası önünde saldırganları durdurup bu gibi olaylardan vazgeçmelerini uyardılarsa da, bunu bir geri çekilme sanan maocular fiili saldırıya geçtiler ve Türkiye İşçi Partililer tarafından kendilerine "gerekli ders" verildikten sonra soluğu derneklerine kaçmakta aldılar. Aynı gün ikinci kez saldırmayı denedilerse de, sonuç değişmedi. Toplu saldırıdan bir yarar sağlayamayınca TİP üyelerine tek tek saldırdılar. Ancak Parti'nin kararlı tutumu sonucu bundan da vazgeçmek zorunda kaldılar. Daha sonraki günlerde de, rezilliklerini gözden kaçırmak için provokatif bildiriler dağıttılar.

Bütün bu olanlar, faşistlerin eylemleri ile maocuların eylemleri arasındaki bütünlüğü gösteriyor. Saldırılar aynı zamanda ve aynı hedefe yöneltildi. Ne var ki, bu saldırılar sosyalistlerin kararlılığını ve cesaretini bir kez daha göstermekten başka bir sonuç vermedi.

En karlı yıl '78

Emekçi halkın cebinden çıkanlar büyük sermayenin kasasında



Üç büyük patron: Berker, Dıblan Narin

"Ben böyle bir yıl görmedim azizim. Son yıllarda bu kadar kâr ettiğimizi hatırlamıyorum."

"Üstad, öylesine kar ettik ki, 1978'de, bu aşırı kârdan korkmaya başladım."

"İşler böylesine iyi gitmemişti son yıllarda. Döviz yokmuş, darboğazmış hepsi hikaye.."

Bu ve bunun gibi sözleri "işadamları" artık sadece kendi "dost meclislerinde" değil, hemen her yerde söyler oldular. 1978 yılı son yılların en kârlı yıllarından biriydi. Değişik biçimlerde bu gerçeği dile getiriyorlar ve hiç de beklemedikleri bir olguyla karşılaşmış olmanın nerdeyse şaşkınlığını duyuyorlardı.

Sermayenin 1978 yılında, Ecevit hükümeti iktidarının ilk yılında böylesine kârlı bir duruma geçmesi söylenen sözlerle sınırlı kalmadı. Bu sözler artık yayınlara da yansır oldu.

TÜSİAD'IN ARAŞTIRMASI

TÜSİAD'ın son yayınlarından biri "1979 Yılına Girerken Türk Ekonomisi" adını taşıyor. Ekonominin çeşitli yönlerden, çeşitli kesimlerinin irdelendiği bu araştırma, 1978 yılında özel kesimin üretim faaliyetine de yer vermiş. Araştırmanın 106. sahifesinden başlayarak dört-beş sahifede "1978 yılında Özel Kesimin Üretim Faaliyetleri" özetlenmiş. Büyük ölçüde imalat sanayiindeki gelişmelere değinen bu bölüm, bilgi kaynağını önemli ölçüde yine TÜSİAD tarafından yapılmış olan bir anketten alıyor. "1978 yılında işlerin genel gidişi, işlerin genel değerlendirmesi, alınan siparişler, kapasite kullanımı" gibi sorunların ve yanıtlarının yer aldığı anket, açık-seçik bir biçimde özel kesimin işlerinin "iyi" gittiğini ortaya koymaktadır.

Anketin ilginç sorularından biri "1978 yılında işleriniz genel olarak nasıldı" biçimindedir. Buna verilen yanıt da ilginçtir. Yanıtlar şu tabloda özetlenmektedir:

Ciro (milyon lira)	geri	aynı	iyi (% olarak)
-5	—	—	100,0
5-10	66,7	—	33,3
10-50	56,5	26,1	17,4
50-100	55,2	13,8	31,0
100-250	51,4	20,0	28,6
250-500	42,8	20,0	37,1
500-	52,5	15,0	32,5

Kaynak: 1979 Yılına Girerken Türk Ekonomisi, TÜSİAD raporu, s. 106.

Ciroları 5 milyon liraya kadar olan işyerlerinin 1978 yılında hiçbir yakınmaları yoktur. Tabloya göre, yıllık cirosu 5 milyon liraya kadar olan işyerlerinin tümü "işleriniz 1978 yılında nasıl gitti" sorusuna "iyi" gitti yanıtını vermişlerdir. 5 milyon liradan başlayarak 500 milyon liranın üstünde cirosu bulunan işyerlerinin ortalama yüzde 35'i "1978 yılında işlerinin iyi gittiğini" TÜSİAD'ın anketine bildirmişlerdir. "İyi gitmesi" demek, bir yıl öncesine göre "iyi gitmesi" anlamını taşımaktadır. Aslında, bir önceki yıla göre "aynı kalması" da, 1978 yılının "kötü" olmadığını gösteren bir başka kanıttır. Tablonun son iki sütunu toplandığında özel kesimin en azından yarısının 1978 yılı içinde "hiçbir ekonomik sıkıntı" çekmediğini ortaya koymaktadır. 1978 yılı işçi sınıfı, köylüler, sabit ücretliler memurlar için son yılların en kötü yılı olurken, özel kesimin bundan etkilenmediğini TÜSİAD anketi ve raporu olanca açıklığı ile kanıtlamaktadır. Yüzde 70'e varan fiyat artışlarından kimlerin yararlandığını kanıtlamaktadır.

TÜSİAD anketinde özel kesimin durumunu vurgulayan başka sorular ve bunlara verilen yanıtlar vardır.

ARTAN SİPARİŞLER

1978 yılında firmaların almış oldukları siparişlerin bir önceki yıla göre "azalıp azalmadığı" sorusuna verilen yanıtlar bir başka ipucudur. Kuruluşların yüzde 42,1'i siparişlerinin azaldığını belirtirken, yüzde 37,7'si arttığını, yüzde 20,2'si de aynı kaldığını belirtmişlerdir. Karşılaştırma 1976 yılına göre yapılmaktadır. Artan siparişlerle aynı kalan siparişler toplandığında bulunan oran yüzde 57,9'u bulmaktadır. Özel kesimin yarısından çoğu yine siparişinden dolayı bir yakınma içinde değildir.

Benzer biçimde firmaların satışları bir başka ölçü olarak ele alınmıştır. 1978 yılında firmaların yüzde 32,4'ü satışlarının 1978'de arttığını, yüzde 21'i de satışlarının aynı kaldığını bildirmişlerdir.

Üretimlerine ilişkin yöneltilen bir soruya da, firmaların yüzde 32,4'ü üretimlerinin arttığını bildirmiş, yüzde 21'i de üretim düzeyinin aynı kaldığını belirtmiştir.

Ekonomik durumu yansıtan bir başka önemli ayna yatırımların gerçekleşme oranıdır. TÜSİAD'ın raporunda bu bilgiler de vardır. Ve asıl önemlisi kamu yatırımlarıyla bir karşılaştırma yapmak amacıyla kamu ve özel kesim yatırımları tablolar halinde yayımlanmıştır. TÜSİAD kamu kesiminde "önemli projeleri" ele almış, bunları sıralamış ve dış kredi ile nakdi harcamalara ayrı ayrı yer vermiştir. Önemli enerji projeleri demir-çelik, motor, Sümerbank, lastik, şeker, bakır yatırımlarının yer aldığı tabloya göre, kamu kesiminde yatırımların ancak yüzde 18,5'i gerçekleşmiştir 1978 yılında. Türkiye'nin sanayileşmesinde önem taşıyan kamu yatırımlarının toplam tutarı 1.241 milyon lirayı bulmaktadır. Ancak, bunun sadece 150 milyon liralık bölümü gerçekleşebilmiş ve öngörülenden yüzde 80 geride kalmıştır kamu yatırımları 1978 yılında.

Buna karşılık, TÜSİAD anketine yanıt veren 188 özel kesim imalat sanayii kuruluşlarının 1978 yılında öngörülen toplam sabit sermaye yatırımı 8 milyar 490 milyon liradır. Gerçekleştirilen harcama 5 milyar 327 milyon liradır. Özel kesim imalat sanayii sabit sermaye yatırımlarında gerçekleşme oranı yüzde 62,7 yatırımların fiziki gerçekleşmesi ise yüzde 52,7 oranındadır. (TÜSİAD Raporu, s. 118)

Tüm bu rakamların anlamı nedir? Siparişinden, satışına, yatırımlarından kapasite kullanımına ilişkin bir dizi rakamın ortaya koyduğu sonuç hep aynıdır:

"1978 yılı özel kesim için kârlı bir yıl olmuştur."

KOSKOCA BİR YALAN

Özel kesim temsilcilerinin değişik yerlerde söyledikleri sözler TÜSİAD'ın anketiyle ve değerlendirmesiyle açıklık kazanmaktadır. Oysa, bilindiği gibi 1978 yılı "döviz şarkılarıyla" geçen bir yıldır. Gazetelerde hergün döviz yokluğu, tıkanıklığı, IMF ile anlaşmak ya da IMF'ye ters düşmek yolunda bir dizi haber ve yorum yayımlanmıştır. "Battık, batıyoruz" avazeleri yıl boyunca hemen her kesimde duyulmuş ve Türkiye'nin ekonomik açıdan içinde bulunduğu darboğaz vurgulanmıştır. Dış para gereği, yani döviz karşılanamadığı gibi, iç para gereği de istenildiği gibi karşılanamamış, hep bundan yakınılmıştır. Ortaya çıkan ise, özel kesim açısından koskoca bir yalandır. "Yok, yok" diyerek en yüksek kârları almışlardır.

Aslında, "yok" bir gerçektir. Ama, kimin için? TÜSİAD'ın raporu "yok"un özel kesim için geçerli olmadığını kanıtlamakta, "yok"lardan etkilenen kesimin sadece kamu kesimi olduğunu belirlemektedir. Satışların azlığı kamu kesimi içindir. Döviz kamu kesimi için yoktur. Kapasitenin düşük kullanımı kamu kesimi için geçerlidir. Özel kesim açısından durum tam bunların tersidir.

Böylesine çarpıcı bir ekonomik olgunun siyasal yönü dikkat çeker. Bir yılda fiyat artışları yüzde 70'e ulaşan bir ülkede "yoklar" aslında halk için geçerlidir. Gerçek gelirleri silip süpüren fiyat artışları, görüldüğü gibi özel kesime büyük bir gelir transferi aktarmıştır. "Halk İktidarı Kurmak" için hükümet olanlar, seçim alanlarında nutuk atanlar bir yıl içinde kimlerin iktidarı olduklarını açıkça kanıtlamışlardır. Ecevit marka sosyal demokrasi sermayenin güvenilir ve vazgeçilmez iktidarıdır. Hemen her toplantıda Ecevit hükümetinden desteğini çekmeyen, desteğini ortaya koyan iş çevreleri, sermayenin çeşitli kesimleri alınan bir yıllık sonuçla "siyasal iktidarı neden desteklediklerini" göstermiş olmaktadırlar. Ecevit hükümeti de gördüğü desteği boşa çıkarmamakta, kamu ekonomisi perişan bir durumda olmasına ve bırakılması pahasına, özel kesimi alabildiğine desteklemektedir.

Seçim öncesinin "halk iktidarı" bir yılda gerçek yerini bulmuş ve "sermaye iktidarına" dönüşmüştür.

TÜSİAD ARAŞTIRMASINA GÖRE 1978 YILINDA ÖZEL KESİMİN EN AZ YARISININ "HİÇBİR EKONOMİK SIKINTI" ÇEKMEDİĞİ BİLDİRİLİYOR. ARAŞTIRMA ÖZEL KESİM KURULUŞLARININ, YÜZDE 60' A YAKIN BÖLÜMÜNÜN SİPARİŞLER NEDENİYLE DE BİR YAKINMA İÇİNDE OLMADIĞINI GÖSTERİYOR

EKONOMİ HABERLER

KAMU KURULUŞLARI İÇİN YENİ ÖNLEMLER

Bakanlar Kurulu, kamu kuruluşlarının 1979 yılında, üretim ve dışsatımlarını en yüksek düzeye çıkartmalarını ve yatırım uygulamalarında etkinliklerini artırmalarını kararlaştırdı. Bu amaçla, işletmeci kamu kuruluşlarının üretim ve ihracat hedefleri belirlendi, ayrıca bu hedeflerin gerçekleştirilmesi ve aşılması için bazı özendirici önlemler getirildi. Buna göre, 26 adet kamu yatırımı, 1979 yılı içinde tamamlanarak, işletmeye alınacak.

Kamu kuruluşlarına üretim hedefi veren Bakanlar Kurulu kararnamesinde, bazı özel kuruluşların da bulunması dikkati çekiyordu. Üstelik, bütünüyle özel kesime ait Ege Gübre Sanayii'ne 300 bin tonluk kapasitesine karşın 170 bin tonluk, Bandırma Gübre Fabrikasına ise 160 bin tonluk kapasitesine karşın 168 bin tonluk üretim hedefleri verilmişti.

Öte yandan, kamu kuruluşları, bir başka Bakanlar Kurulu kararı ile, mal ve hizmetlerin fiyatlarında, bu yıl gerçekleşen artıştan oluşacak kaynakların yüzde 25'i oranında ek kaynak yaratmakla yükümlü kılındılar. Kararnameye göre, kuruluşlar bu kaynağı, kurulu kapasitelerini en iyi biçimde kullanarak, maliyetleri azaltarak ve verimi artırarak sağlayacaklar...

İLAÇ FİRMALARI YILDA YÜZDE 25 AKTİF MADDE YAPACAK

Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'ndan yararlanan ilaç firmalarının, toplam yıllık üretimlerinin en az yüzde 25'ini, ilaç aktif maddesine dönüştürmeleri kararlaştırıldı. Bu konuda yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı'na göre, ilaç aktif maddesi üretimine dönük projelerini 6 ay içinde Ticaret Bakanlığı'na vermekle yükümlü kılınan firmaların, imalat izninden sonraki iki yıl içinde üretime geçmeleri ve aktif madde üretiminde yüzde 25 oranına ulaşmaları öngörüldü.

KOÇ HOLDİNG GENEL KURULU YAPILDI

Koç Topluluğu şirketlerinin yönetimine ve sermayelerine katılan Koç Holding AŞ, yıllık olağan genel kurul toplantısı geçtiğimiz hafta yapıldı ve 1978 yılı faaliyet sonuçları ortaklarca onaylandı.

İştirak porföyü 1 milyar 651 milyon liraya ulaşan Koç Holding'in 83 şirkette sermaye katkısı bulunmakta ve bunlardan 67 şirketin yönetimine katılmakta..

Genel Kurul'a sunulan faaliyet raporunun ülke olayları bölümünde, "iktidarın 1978 yılında teşebbüs özgürlüğüne gölge düşüren" kararları eleştirilerek, "bir toplumda teşebbüs özgürlüğü yoksa demokrasi ve gerçek özgürlükten de bahsedilemez" deniyor. Devletin ekonomik yapıyı yönlendirmesi için mutlaka bir takım üretim ve pazarlama faaliyetlerini üstlenmesi gerekmediği "hatırlatılıyor" ve görevi altyapı tesislerinin gerçekleştirilmesi, piyasa kuralları içinde tekelleşmeye engel olması biçiminde özetleniyor.



YEDİ AY SÜREYLE HAPİS CEZASINA MAHKUM EDİLEN, DÜNYA GAZETESİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ IŞIK YURTÇU

Yürüyüş Işık Yurtçu ile görüştü

"Türkiye'de basın özgürlüğünden söz edilemez"

□ Önce basın özgürlüğü üstüne görüşlerinizi açıklar mısınız?

● Daha geniş kapsamlı düşünürsek özgürlük çoğu kez sanıldığı ya da amaçlı olarak öyle anlatıldığı gibi soyut bir kavram değildir. Her konuda olduğu gibi özgürlüğün temelinde de toplumsal ekonomik ilişkiler yatar. Bir başka deyişle bir ülkede özgürlüğü o ülkenin sosyo-ekonomik yapısı belirler. Örneğin düşünce özgürlüğü... Bir toplumun düşünce özgürlüğü o ülkedeki egemen güçlerin istemleriyle sınırlıdır. O güçlerin sınıfsal çıkarlarıyla ters düşen görüşler, ezilen sınıflara öcü gibi gösterilir. İyi düşünce-kötü düşünce, ya da yararlı düşünce-zararlı düşünce gibi çağdışı bir sınırlama yapılır. Üstelik, hangi düşüncenin yararlı, hangisinin zararlı olduğuna karar verme olanağı da yurttaşlara tanınmaz.

Basın özgürlüğü de genel anlamdaki düşünce özgürlüğünün içinde incelendiğinde aynı kurallarla sınırlıdır. Üstelik, egemen güçler basına karşı daha da duyarlıdırlar. Basının, halkın sesi olduğunu çok iyi bildiklerinden basını baskı altına alarak halkın sesini kısmak en pratik yol olarak görülür. Önce ceza yasaları, ardından ekonomik baskılar hatta saldırılar en yaygın yöntemleridir.

□ Yani, basın özgürlüğü diğerlerine oranla daha fazla bir baskı altındadır, öyle mi?

● Evet, çünkü basın tüm düşüncelerin vitrinidir. Basını sınırlamakla düşünceleri sınırlamaya çalışırlar.

□ Konuya Türkiye boyutlarında eğilirseniz, bizde basın özgürlüğü olduğunu söyleyebilir misiniz?

● Konuya yine sınıfsal açıdan bakmak gerekir. Bizde, üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf ne denli istiyorsa basınımız da o denli özgürdür ancak..Basın bir sanayi koludur; bu nedenle basın ülkedeki ekonomik kurallardan soyutlanamaz. Kapitalist ekonominin tüm kuralları basın için geçerlidir. Size bir örnek vereyim; bundan önce çalıştığım bir gazetede bir akşamüstü, o gün sona erecek olan bir rallinin sonucunu bekliyordum. Rallinin bittiği saatte önüme bir firmanın reklamı geldi. Reklamda ralliyi kazanan firmanın başarısı ve ürettikleri arabanın üstün nitelikleri anlatılıyordu. Aslında yapılan, yerli montaj sanayiinin reklamıydı.

Oysa, hepimiz çok iyi biliyorduk ki rallinin gerçek sonucunu almak için uzun bir puantaj yapılması gerekir. Bu da saatler alırdı. Bu durumda gerçeği yazmak, rallinin sonucunun daha önceden kararlaştırılmış olduğunu açıklamak, ya da reklamı yayınlayıp çenemizi kapamak zorundaydık. Tabii patron ağır bastı ve ikincisini yaptık. Reklam, faktörlerden yalnız biri.. Bunun yanısıra birçok ekonomik baskılar da sayabiliriz.

□ Ceza yasaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

● Ceza yasalarını da ekonomik yasalar belirliyor bir yerde. En yaygın örneği 141 ve 142. maddeler. Üretim araçları ilişkisindeki dengenin çalışanlar yararına bozulmasını engellemeyi amaçlıyor. Bu dengeyi eleştiren yazarlar, gazeteciler tutuklanıyor, cezalandırılıyor. Sağ ya da sol görüşlü olsun bir kişinin düşüncelerini yaymasından dolayı suçlanması düşünce özgürlüğü ile nasıl bağdaşabilir? Bir de şunu belirtelim; günde en az 50 gazetecinin yargılandığı, 86 yazıişleri müdürü hakkında 506 davanın sürdürüldüğü ve bir gazeteci için 560 yıl ceza istendiği bir ülkede basın özgürlüğünden nasıl söz edilebilir, siz karar verin...

□ Basın affının çıkarılması ve ceza yasasında değişiklik yapılması yolundaki çalışmalardan umutlu musunuz?

● Umutlu olmayı çok isterdim, ama pek değilim. Özellikle gazeteci parlamenter Sadullah Usumi'nin son demeci çok anlamlıdır. Kendisi de eski bir gazeteci olan Başbakan Bülent Ecevit'in hükümetini kuşku altında bırakan bir demeçtir bu. Şimdilik umudumuz, getirilen yeni af tasarısının yasalaşmasında.

Ceza yasasının basın özgürlüğünü kısıtlayan maddelere gelince, bu konuda da kısaca şunu belirtmek isterim; basın tam bir kıskaç içindedir. Evet, bu çağdışı maddelerin kalkması gereklidir, zorunludur ama basının tam bir özgürlüğe kavuşması açısından bu işlem de yeterli değildir. Ceza yasasındaki değişiklik bugünden yarına toplum düzeninde bir değişiklik getiremez. Bir ülkede kurulu düzenin tüm çıkar müesseseleri aynı spekülatif yaşantısını sürdürebiliyorsa, üretim araçları ilişkisi aynı konumunu koruyorsa, egemen güçler ekonominin koşullarını belirliyorsa, bir takım palyatif önlemlerle, kökleşmiş ve kokuşmuş bir düzen aynı özellikleri taşıyorsa, basın hiçbir zaman tam bir özgürlüğe kavuşamaz.

Ama, bir basın affı ve yasalardaki değişiklik hiç değilse çıkılması istenen yola atılmış bir adım olarak yorumlanabilir.

NOT...

FERHAT GÜN

Umut fotoğrafhanesi

İçinden "zam" belası çıkan paket açılıyor, yaşam bugünden yarına biraz daha ağırlaşıyor, emekçilerin beli biraz daha bükülüyor ve 23 Mart günlü Milliyet gazetesinin manşetini okuyorsunuz:

"- Federal Almanya önlemleri olumlu karşıladı..."

Derken IMF denilen tefeci şebeke Türkiye'ye bir rapor gönderiyor. Rapordaki resmi ve diplomatik ifadeleri bir yana bırakalım ve Türkçesini okuyalım:

"-Aferin oğlum Ahmet, sen bu yolda devam et!..."

Yakmaz-komaz olsun yakacağı "yeşil ışık" için raporun sonlarında baklayı ağzından çıkarıyor:

"-İşçi ücretleri konusunun, Türkiye ekonomisi için sorunlar yarattığı da kuşkusuzdur!..."

Federal Alman Yatırım Koordinatörü Dr. Kiep, Türkiye'deki "önlemler" den sonra OECD Genel Sekreteri Van Lennep ile görüşüyor, görüşmeden sonra Lennep Türkiye'ye uçuyor. Dr. Kiep, IMF ile haftaya Washington'da yapacağı görüşmeler için bavulunu hazırlarken, Federal Almanya Ekonomi Bakanlığı yetkililerinden biri şu açıklamayı yapıyor:

"- Biz Türk hükümetinin aldığı ekonomik önlemleri saygıyla karşılıyor ve selamlıyoruz."

Saygıyla selâmlanan ne?

Zam! Sabahtan öğleye tırmanan fiyatlar. Ateşten gömlek yaşam!

Bir Federal Alman devlet adamının ifadesiyle "Güler yüzlü faşist" Almanya'nın, büyük sağcı gazetelerinden biri olan *Die Welt*'de de şöyle bir yazı:

"- Boğazın hasta adamı, mutlak surette iyileştirilmeli, iyileştirilebilir de..."

Bu arada Ankara'daki bir günlük görüşmelerden sonra Paris'e dönen Van Lennep şu açıklamayı yapıyor:

"- Önlemleri çok olumlu bulduğumuzu belirtmeliyim. Bundan sonraki gelişmeler için IMF ile Türkiye görüşmelerini beklemek gerekecek..."

Amerika'nın, OECD ve Federal Alman maşalarıyla "Boğaz'daki hasta adam"ın nabzını tutması böyle oluyor...

Emperyalizmin pençesinde, tarihi, yüzyılı aşkın bu iğrenç, bu pestenkerani oyundan aldığımız kısacık kesiti noktalamadan önce Federal Almanya Şansölyesi Schmidt'in, ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Christopher'e söylediklerini de kaydedelim:

"- Yardım için kaybedecek zaman yok. Bu, hızla gerçekleştirilmeli..."

Görüyor musunuz siz şefkatli Kayzer kalıntısını...

Bunun dedesi de bir tarihte gelmişti Osmanlı'ya, adı da "Hacı Guillaume II" ve "Berlin Halifesi"ne çıkmıştı. Elinde tesbih, belinde seccadesi Şam'da Selahaddin Eyyubi'nin türbesine çelenk koymuş ve eklemişti:

"- Ben 300 milyon müslümanın Halifesi Sultan Abdülhamit'in en yakın dostuyum..."

Ve iyiniyetli, yetenekli ama dünyaya öbür dünyadan bakan şair Mehmet Akif de şunları yazmıştı:

Değil mi bir anasın sen, değil mi Almansın,
O halde fikr ile vicdana sahip insansın;
Bilir misin ki senin şarka meyleden nazarın
Birinci def'a doğan fecridir zavallıların...

Akif'in çektiği "umut" fotoğrafından bugüne on yıllar geçti. Prodüksiyon büyüdü. Sahne genişledi. Oyun daha karışık bir hale geldi ama perde küçük kaldı. Emperyalizmin iğrenç yüzünü örtmeye yetmedi...

Sahne-i siyasette "geniş tabanlı" oynayan bir Miço geçenlerde yazıyordu:

"- 100 yıl önceki ideolojiyle sorunlara çözüm bulunmaz..."

Söz konusu ettiği "ideoloji" işçi sınıfının bilimsel sosyalist ideolojisi idi. Bu saldırı yapılıyorsa, bilin ki, yeni dolaplar çevrilmektedir.

Zira "Boğaz'daki hasta adam"ı iyileştirecek ideoloji, Bonn'da ve Washington'da Türkiye'ye sıhhat enjekte etmeye hazırlanıyordu !...

* * *

Geçenlerde İstanbul'da bir arkadaşımızın akrabası bir ithalat-ihracat, biraz nakliyat ve ticaret erbabıyla konuşurken, neme lazım adam dobra dobra söylemişti:

"- Bu Türkiye'de zengin olmayan adama ben enayi derim..."

"- Niçin?"

Adam sorumuzdan "enayı" olduğumuzu anlamıştı, yanıtladı:

"- Kredi, kredi! Teşvik, teşvik! Senden vergi isteyen yok."

"- Anlamadım."

"- Vergiyi sen istersen verirsin. Defterini iyi tut."

"- Siz iyi tuttunuz mu?"

"- Hayır, ben geçen yıl vergi verdim..."

"- Biraz önce, vergi isteyen yok, demiştiniz?..."

"- Canım, sana bu kadar arka çıkan devlete biraz da vergi vereceksin tabii.."

Adamın beni, vergi kaçakçısı sanmasından korkmuştum. Aylık ücretimden vergi kesintilerini yaklaşık hesaplayıp yıllık toplamını söyledim:

"- Ben yılda 70 bin liraya yakın vergi veriyorum."

O ise benim kadar düşünmedi:

"- Ben senden 30 bin lira fazla.."

Ve bendeniz "ideolojik" bir soru sormaktan kendimi alamayıp:

"- Acaba yıllık kazancınız nedir beyfendi?" demek nezaketsizliğini gösterince kabahatimizi yüzümüze vurmuştu:

"- Kadına yaşı, erkeğe maaşı sorulmaz!..."

* * *

Adı-sanı ne olursa olsun burjuva iktidarları getirmiştir Türkiye'yi bu raddeye.

Dıştan emperyalist güçler en acımasız ekonomik-politik baskılarını duyururken, içte, işbirlikçisi tekellerin iştahlarını şaha kaldırmaları raslantı değildir.

Bu, emperyalizmin, kapitalizmin, faşizmin aile fotoğrafıdır.

'Umut'' fotoğrafhanesindeki filmlerin de, aslında bu fotoğrafın negatifleri olduğu pek çarpıcı biçimde çıkmıştır ortaya.

İşçiler, emekçiler, ilericiler, demokratlar ve yurtseverler bu fotoğrafı dersle, ibretle ve deneyleriyle yıkamalıdırlar.

Emperyalist-kapitalist sistemin pençesindeki Türkiye kapitalizminin aile fotoğrafı iyice görülmelidir...

Bu fotoğraf yazgı değildir...

ANTİDEMOKRATİK HAYIR!

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu Meclis gündeminde bulunan "seçim yasalarında değişiklik teklifi" ile ilgili görüşlerini bir broşürle açıkladı. Meclis'te grubu veya üyesi bulunan bütün partilerin aralarında oluşturdukları ortak komisyonun hazırladığı ve komisyonda temsil edilen partilerin yetkili kurullarınca da onaylandığı açıklanan "değişiklik teklifi"nin antidemokratik ve Anayasa'ya aykırı olduğunu belirten broşürde şöyle deniyor:

"Ortak komisyonun çalışmalarını, basına yansıdığı oranda dikkatle izleyen Türkiye İşçi Partisi, teklif hakkındaki görüşlerini kamuoyuna sunmak için, ortak komisyonun da başkanı olan Meclis Başkanının, teklif Meclis'e verilirken yaptığı açıklama ile yetinmemiş, teklif ve gerekçesinin tam metninin incelenmesine özen göstermiştir. Oysa bunu elde etmek kolay olmamış, ancak yasa teklifi Meclis komisyonlarında görüşülmeye başladığı sırada bu olanak bulunabilmiştir. Bu konuda, elden gelen titizliğin gösterilmesinin nedeni, her seçimde yakınmalara yol açan seçim güvenliğini zedeleyici davranışları önleme bahanesi altında, bu davranışların başlıca sorumlularının aralarında bulunduğu faşistler ve sağ partilerle CHP'nin elbirliğiyle yürüttükleri bu ortak çalışmanın, herşeyden önce sola karşı ve demokratik toplumsal muhalefetin parlamentoda temsilini engelleme doğrultusunda olacağı kuşkusu idi. Hazırlanan teklif kuşkuyu haklı çıkarmıştır. Gerçekten, getirilmek istenen yeni düzenlemeler, seçim güvenliğinin ötesinde asıl, şu anda Meclis'te temsilcisi bulunan ve kimi erime durumundaki sağ partilerin ve bu arada CHP'nin seçim olanaklarını elverdiğince perçinlemek, buna karşılık sol muhalefetin seçimlerde ve Meclis'te yer almasını engellemek amacına yöneliktir. Ayrıca yasa teklifi, getirdiği düzenlemelerden çok getirmediği değişikliklerle de dikkati çekmekte, kuşkuyu daha da haklı kılmaktadır.

"Teklifin getirdiği değişikliklerin incelenmesine geçmeden önce, ortak komisyona Meclis Başkanının başkanlık etmesinin ve teklifin kamuoyuna Meclis Başkanı tarafından duyurulmasının usulden olmadığı belirtilmelidir. Meclis İçtüzüğünde tek tek sayılan görevleri arasında Meclis Başkanı böyle bir görevle yükümlendirilmiş değildir. Değişiklik teklifi üzerinde Meclis Başkanının ağırlığının bu derece konmuş olmasının, teklifin Meclis'te görüşülmesi sırasında milletvekilleri üzerinde yaratacağı baskı öğesi herhalde yadsınamaz."

YASA TEKLİFİNİN GETİRDİKLERİ

1- Siyasi Partilerin Seçime Katılabilme Koşullarında Yapılan Değişiklikler:

"Teklifin getirdiği en önemli değişikliklerden biri, siyasi partilerin seçime katılabilme koşullarında öngörülen iki yönlü değişikliktir. Bu değişiklik, teklifin kamuoyunun da en fazla ilgisini çeken yanı olmuş, basında geniş eleştirilere yol açmıştır. Önerilen değişiklikler üzerinde durulurken, konunun Kurucu Meclis'te kabul edilen ilk seçim yasasından bu yana geçirdiği safahatı kısaca anımsatmakta yarar görülmektedir. En önemli iki görevi Anayasa ve seçim yasalarını hazırlamak olan Kurucu Meclis, siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için 'en az altı ay önce, en az 15 ilde bütün ilçeleriyle örgütünü tamamlamış olmak' koşulunu getirmişti. Yüksek Seçim Kurulu'nun kabul ettiği bir ilke kararı ile de geriye doğru altı ayın hesaplanmasında seçimin başlangıç tarihi esas alınmış, böylece altı ay koşulu fiilen oy vermeden önceki sekiz ay olmuştu. Her seçimde bu koşulun yerine getirilmesinin kendileri için yarattığı güçlüğü gören AP ve CHP, bundan sıyrılmanın yolunu aradılar. Böylece yasada yapılan değişiklikle, 'Mecliste grubu bulunan partiler' için bu koşulun aranmaması hükmü getirildi. Bugünkü teklifle, bu iki koşul yeni bir değişikliğe daha uğratılmak istenmektedir. Buna göre, altı ay önce 15 ilde bütün ilçeleriyle örgütün tamamlanmış olması yerine 'mevcut illerin üçte birinde' denmek suretiyle bu koşul, bir kalemde 15'ten 23'e çıkarılmakta, çok daha ağırlaştırılmaktadır."

Siyasi partilerin seçime katılmasının şu ya da bu yolla engellenmesinin Anayasa'ya aykırılığı yanısıra, yapılan değişikliklerle CGP ve DP gibi burjuva partilerinin "yapay solunumla" yaşatılmaya çalışıldığı üzerinde durulduktan sonra, şöyle devam ediliyor:

"Nitekim, 1977 Aralık ayında yapılan ve bu koşulların aranmadığı yerel seçimlerde, seçmen sayısı ve buna bağlı olarak seçimin genişliği açısından milletvekili genel seçimleriyle kıyaslanabilecek tek seçim olan 'il genel meclisi seçimleri'nde CGP, ancak 21 il çevresinde ve bu illerin ancak 62 ilçesinde seçime katılabilmiş, DP ise 22 il çevresinde 96 ilçede aday göstermiştir. Aynı seçimde, Meclis'te temsilcisi bulunmayan Türkiye İşçi Partisi'nin il genel meclisi seçimine katıldığı il sayısı ise 35'tir ve bu illerin 158 ilçesinde aday gösterilmiştir. Bu kıyaslama da göstermektedir ki, Meclis'te bir temsilciye sahip olabilmeyi, belli bir örgütlülük düzeyine erişmiş olmakla eş tutmaya olanak yoktur.

"Ayrıca teklifte yer alan 'mevcut iller' ibaresi en azından değişik yorumlara elverişli bir belirsizliği de içermektedir.

"Bir yandan, Meclis'te tek temsilcisi olmayı seçime katılmak için yeter sayan diğer yandan 15 il koşulunu 23'e çıkaran bu değişiklik teklifinin tek mantıki açıklaması, Türkiye İşçi Partisi'nin ve onunla birlikte demokratik toplumsal sol muhalefetin ne pahasına olursa olsun seçimden uzak tutulması isteğidir. 15 ilde bütün ilçeleriyle örgütlenmiş olma koşulunun çok zaman önce yerine getirildiği görülünce ilk olarak 20 il koşulu düşünülmüş, onun da gerçekleşmiş olduğu anlaşılınca daha da ağırlaştırılıp 23 ile çıkılmıştır."

2- Seçim Kurullarının Bileşiminde Yapılan Değişiklik:

"Seçim kurullarının seçim güvenliği açısından taşıdığı önem açıktır. Yeni yasa teklifi, ilçe seçim kurulları ve sandık kurullarının kurulması ve buna üye olabilecekler bakımından da önemli değişiklikleri öngörmüş bulunmaktadır. Yürürlükteki yasaya göre, seçime katılan her siyasi partinin bu kurullarda asil üye olarak temsil edilme olanağı vardır; siyasi parti sayısı fazla ise ad çekme yoluna gidilir. Yeni teklifte, bu düzenleme baştanbaşa değiştirilmekte, bunun yerine dört yıl önceki seçimde alınan oylar tek ölçüt kabul edilmektedir. Seçime katılan her siyasi partinin yasalar karşısında eşitliği temel ilkesine aykırılığı su götürmez olan bu değişiklik önerisi, diğer yandan da dört yıl önceki seçimin sonuçlarını, seçime katılma koşulunda olduğu gibi seçim kurullarının oluşumu bakımından da esas almakla, ülkenin siyasi yaşam ve ortamını değişmez sayan ve değişmemesi için de var gücüyle uğraşan statükocu, tutucu görüşün de açık ifadesi olmaktadır. Aynı ölçütten hareketle, adım adım propaganda süreleri ve miting alanı seçiminden seçimde alınacak oylara bir öncekine göre prim vermeye kadar bile gidilebilir. Bunun ilk örnekleri de görülmektedir. Nitekim, CHP yetkili kurullarının TRT'deki propaganda sürelerinin bir önceki seçimde alınan oylara göre saptanmasını önerdiği basına yansımıştır. Oysa, AP'nin tek başına iktidar olduğu dönemde, yaptığı benzeri bir başvurunun Yüksek Seçim Kurulu tarafından seçime katılan her siyasi partinin, önceki durumu ne olursa olsun seçim sırasında eşit koşullarla seçmen karşısına çıkmasının ilke olduğu gerekçesiyle reddedildiği henüz unutulmamıştır."



Seçim yasasındaki değişikliklerle afiş yasağı getirilerek seçim çalışmalarının kitleleri politik yaşamda etkin kılmasının önü alınmak isteniyor.

Bu değişikliklerin yıllanmış sağ partilerin kollanması amacına yönelik olduğu, yine bir başka değişiklikle öğretmenlerin seçim kurullarından uzaklaştırılmalarının burjuva partilerinin mantığını gösterdiğine işaret edildikten sonra şöyle deniyor:

3- Afiş Yasağı ve Seçmenlerin Damgalanması:

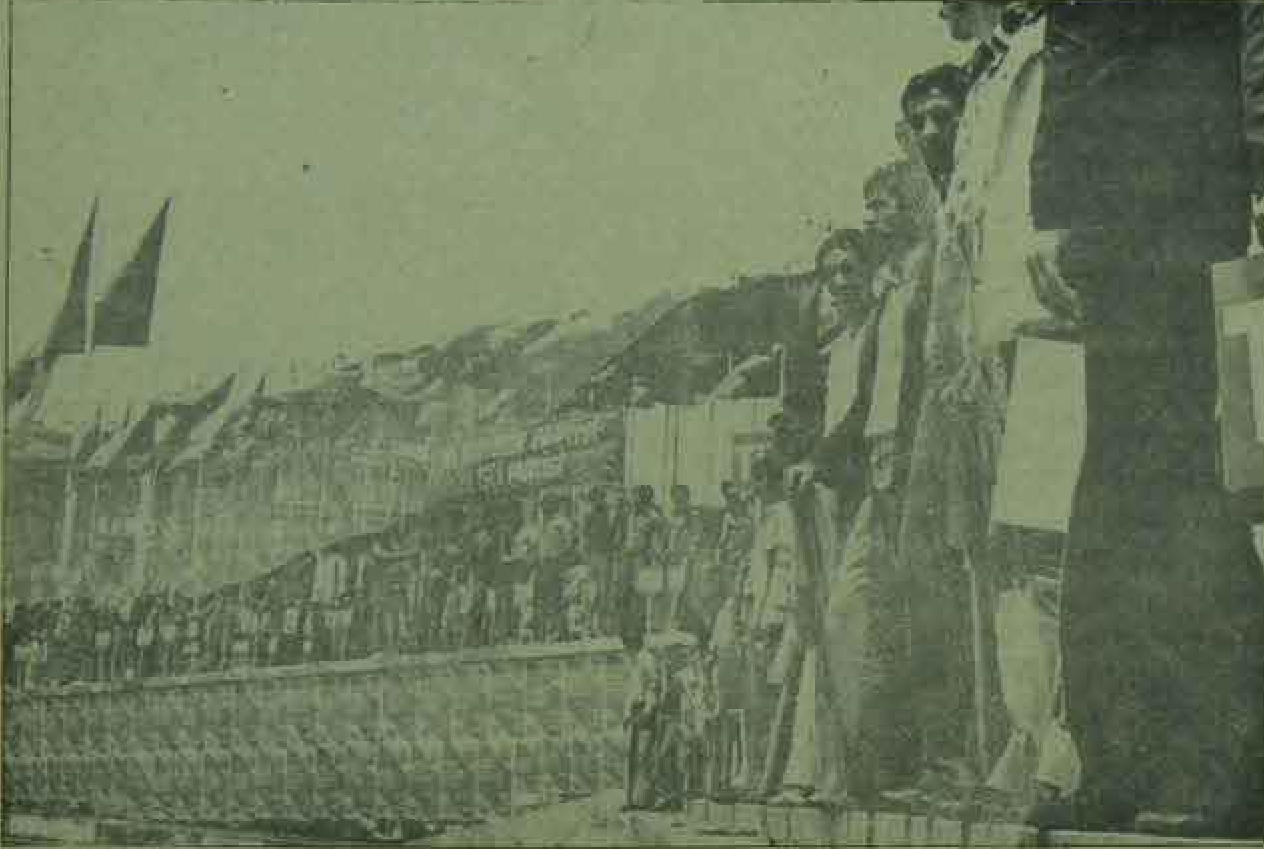
"Yeni yasa teklifinin getirdiği bir diğer değişiklik de seçimler sırasında afiş yoluyla propagandanın yasaklanmış olmasıdır. Teklif gerekçesinde bu konuya ilişkin olarak özetle, yasa dışı afiş asmanın önlenemediği ve bu propaganda biçiminin siyasi partiler için gereksiz harcama ve külfete yol açtığı ileri sürülerek bu yolla propagandanın yasaklandığı belirtilmektedir. Teklif yasalaşırsa, herhalde bir duvar afişi olmadan yapılacak dünyadaki ilk seçim Türkiye'de olacaktır. Yasa dışı olayları önlemek için caydırıcı yeni yaptırımlara gidilebilirdi. Mutlaka afiş asma gibi bir zorunluluk da olmadığına göre, harcama ve külfetin gereksiz olup olmadığına karar verecek olan yasa değil, Parti'nin kendi yetkili kuruludur. Bu durumda teklif metninde ileri sürülen gerekçenin gerçek niyeti yansıttığını söylemek olanak dışıdır. 1977 seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi'nin, kamuoyunda ittifakla kabul edildiği üzere, başarılı afiş çalışmalarının öneriye imza koyan partilerde yarattığı huzursuzluk hatırlanmalıdır.

"Aynı seçmenin birden fazla oy kullanmasını engellemek gerekçesi altında, oylarını kullanan seçmenlerin uzun süre çıkmayacak bir boya ile damgalanmasına gelince, birden çok oy kullanmayı önlemek için, insan onurunu, üstelik yasa ile bu derece zedeleyici bir hareketten daha uygun yaptırımlar herhalde bulunurdu. Damga vurulacak parmağı, hatta iki eli birden mevcut olmaksızın oyunu kullanmak için sandık başına gelen sakat seçmenin bile nasıl ve neresinden damgalanması gerektiğini teklif metninde hükme bağlayanların insan onuru üzerinde hassas davranmaları elbette beklenemezdi. Gerçekte birden fazla oy kullananlar, bu değişiklik teklifini hazırlayan partilerin üyeleri ve yandaşları olmuştur. Bunu önleyecek en önemli yaptırım ise, bu uygulamadan asıl zarar görecek olanların seçim ve sandık kurullarında öncelikle görevlendirilmesi olabilirdi. Oysa, belirtildiği üzere, sol partilerin bu kurullarda temsil edilmesinden titizlikle kaçınılmıştır."

4- Bilgisayarla Denetlenecek Daimi Seçmen Kütükleri:

"Yeni yasa teklifi, yürürlükteki daimi seçmen kütüklerini yeni yazımdan sonra bilgisayarla denetim altına almayı öngör-

K SEÇİM YASASINA



mektedir. Bunun için de birçok bezdirici bürokratik işlem gerekmektedir. Sonucun ne olacağını bugünden kesin olarak söylemek zordur. Yasa önerisinde bulunanlar da ortaya çıkacak güçlüklere dikkati çekmek gereğini duymuşlardır. Unutulmaması gereken, bilgisayara aktarılacak bilgilerin de, gene, bugün haklı olarak yakınmalara yol açan seçmen kütüklerini hazırlayan aynı insanlar tarafından elde edileceğidir.

"Aslında Kurucu Meclis'in kabul ettiği sistemden geniş ölçüde uzaklaşılmış olması, bugünkü kütük kargaşasında birinci derecede etken olmuştur. Kurucu Meclis'in hazırladığı seçim yasasında, her seçim için seçmen listesinin yeniden düzenlenmesi, bu düzenleme için de seçimin başlangıç tarihinin esas alınması ilkesi getirilmişti. Böylece oy verme gününe iki ay kala kurulların kurulması ile yeniden yapılan yazım, hem süre kısalığı dolayısıyla seçmenin en son oturduğu yerde yazılmasını sağlıyor, hem de seçim atmosferi ve heyecanının başladığı sırada seçmenin, askıdaki listeyi dikkatle izleyip denetlemesine olanak veriyordu. Daha sonra, seçmen listelerinin yazımı ve askıya çıkarılması ile seçim günü arasına altı ay gibi uzun bir zaman parçası sokulmuş, böylece seçmen listelerinin gerçek durumu, hem arada geçen sürede yer değiştirme, evlenme, ölüm gibi nedenlerle tam olarak yansıtabilmesine olanak kalmamış, hem de seçmenin bu yanlış ve eksik yazımları denetleyici rolü, seçimden bu kadar zaman önce sandık listesinin askıya çıkarılmasıyla önemli ölçüde önlenmişti. Daha sonra kabul edilen daimi seçmen kütükleri ise, her seçimde eklenen yeni yazımlarla, bilerek bilmeyerek durmadan kabartılmış, aynı biçimde bunların çok önce askıya çıkması seçmenin denetlemesini engellemiş, gerçekte o çevrede artık mevcut olmayan seçmenler adına çıkarılan kartlar ise muhtarlar yoluyla bunları ele geçirenler için birden fazla oy kullanmada mükemmel bir araç olma işlevini görmüştür.

"Oysa, seçim kurullarının oluşumu ile birlikte seçmen kütüklerinin yazımı ve askıya çıkarılması konusunda da Kurucu Meclis'in kabul ettiği ilk sisteme dönüş, eğer gerçekten seçmen iradesinin oylara tam yansıması esas alınıyor idiyse, belki de en kolay ve pratik çözüm olacaktır."

Yeni yasa teklifinin getirdiği belli başlı antidemokratik değişikliklerin tek tek incelenmesinden sonra, "YASA TEKLİFİNİN GETİRMEDİKLERİ" başlığı altında, çok sözü edilen, ancak her nedense atlanan düzenlemeler üzerinde duruluyor:

"Bunlardan birincisi, seçmen yaşının 18'e indirilmiş olmasıydı. Ortak komisyon üyelerinden özellikle CHP, muhalefette olduğu yıllarda her seçimde bu konu üzerinde durmuş, seçim bildirilerinde bu konuyu işlemiş, seçmen karşısında söz vermişti. Yapılacak değişiklik uzun hazırlığa ve birçok maddede yeni düzenlemelere de gerek göstermiyordu. Yürürlükteki yasanın 6. maddesindeki '21 yaşını bitiren' ibaresinin yerine '18 yaş'ın geçirilmesi yeterliydi. Oysa, bu değişiklik yapılmadığı gibi, diğer bir maddede öngörülen yeni bir ekleme ile, 'herkes, nüfus kütüğünde doğduğu ay ve günün yazılmış olup olmadığına bakılmaksızın, nüfus kütüğünde gösterilen doğum yılının son günü doğmuş gibi işleme tabi tutulur' denilmek suretiyle, seçim kütüğünün yazılması sırasında 21 yaşını doldurmuş bulunan ve yürürlükteki yasa uyarınca seçmen sayılan nice yurttaşı da seçme hakkından yoksun bırakmıştır. Gerçekten, doğum günlerinin yılın 365 günü arasında eşit oranlarda dağıtıldığı gözönüne alınacak olarsa, bunun ortalaması ancak altıncı ayın sonu eder ki, bu yeni düzenleme ile seçmen yaşı ortalama 21,5 olarak kabul ediliyor demektir. Beklenenin tersine, yeni teklif seçmen yaşını 18'e indirm[illegible] şöyle dursun, 21,5'a çıkarmaktadır."

Yürürlükteki diğer yasalara göre her türlü sorumluluğun verildiği gençlere ve yurt dışındaki işçilerimize oy hakkı verilmemesi eleştirildikten sonra Broşür'ün "SONUÇ" bölümünde şu değerlendirme yapılıyor:

"Yukarda, getirdikleri ve getirmedikleri ile ardında yatan nedenlerin belirtilmeye çalışıldığı bu yasa teklifi, öncelikle Anayasaya aykırıdır. Demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olmaları ve serbestçe faaliyette bulunmaları Anayasada öngörüldüğü halde, bu faaliyetler arasında önemli yeri olan seçime katılma hakkı, 23 il koşulunu yerine getirememiş olan partilerden esirgenmektedir. Bu yolla genel oy ilkesine de .ers düşülmektedir. Nihayet, gerek seçime katılabilme koşullarındaki farklı ölçütler, gerekse seçim kurullarında temsil olanağının kimi partilerden esirgenmesi bakımından Anayasanın eşitlik ilkesine de aykırı davranılmıştır.

"Diğer yandan bu teklif, getirdiği değişikliklerle ve getirmedikleriyle, tümüyle belli bir amaca yöneliktir. O da, siyasal yaşamda sağın durumunu koruyup güçlendirmek, yasal düzenlemelerle bugünkü durumun olabildiğince devamını sağlayacakyeni destekler koymak, buna karşılık demokratik toplumsal muhalefetin, solun seçimlerde yer almasını ve sonuçta parlamentoda temsilini olabildiğince engellemek, güçleştirmektir.

"Meclisteki diğer faşist ve sağ partilerin temsilcileriyle birlikte ortak komisyon içinde CHP grubunun da yer almış olması, hatta CHP yönetiminin ve komisyon başkanının örneğin TRT'de yapılacak propaganda süresinde ayrıcalık teklifi gibi, diğerlerinin bile kabul edemeyeceği öneriler ileri sürmüş olması ve yeni değişiklik teklifinin başlıca mimarları arasında bulunması gerçekten düşündürücüdür. CHP açısından bu, Ecevit tarafından 10 küsur yıl önce ifade edilen kendi 'soluna duvar çekme' özleminin yeni bir belirtisi olmaktadır. Türkiye tipi demokratik sol veya sosyal demokrasinin 'demokrasi' anlayışını sergilemesi bakımından da ibret verici bir örnektir.

"Ancak sağdaki partiler ve faşistlerle ortaklaşa hazırlanan böyle plan ve hesaplarla, Türkiye işçi sınıf.nın ve onun bilimsel sosyalist politik örgütünün seçimlerin dışında bırakılabileceğini ve dolayısıyla siyasal yaşamın dışına itilebileceğini sananlar yanıldıklarını göreceklerdir.

"İşçi sınıfımız ve emekçi halk yığınları, çağın gidişine tamamen ters doğrultuda olarak Türkiye'nin bugününü olduğu kadar geleceğini de sağın ipoteği altında tutma niyet ve hesaplarını boşa çıkarmayı bilecektir. Türkiye İşçi Partisi görev ve sorumluluğunun bilincindedir; gereğini yapacaktır, yapmaktadır."

"Gençliğin politik yaşama katılması engellenemez"

GENÇ ÖNCÜ GENEL BAŞKANI ABDURRAHMAN ATALAY

Ülkemizin 14-29 yaş sınırları arasında olan,politik ortama en sıcak biçimde katılan yurttaşlarının, yani gençlerimizin toplam nüfusa oranı yüzde 30'a yakındır.

Bu gerçek tüm burjuva politik çevrelerince de, büyük burjuvazinin diğer örgütlerince de giderek artan biçimde yakınmalarla dile getirilmektedir.

Bu durum bizlerce, sosyalistlerce kuşkuyla değil, kıvançla karşılanan bir olgudur. Özellikle geri, bağımlı ülkelerde genç nüfusun, toplam nüfusa göre olan oransal çokluğu da düşünülürse, ülkenin geleceğinde en sorumlu biçimde görev almaya hazır bir gençliğin bulunması kadar olağan ve sevinilecek bir durum da düşünülemez.

Ancak bu kıvanç verici olay burjuvazi tarafından kuşkuyla karşılanmakta, çeşitli biçimlerle önüne set çekilmeye çalışılmaktadır. Bu işi yaparken de alabildiğine çelişkilere düşmekten de kurtulamamaktadırlar. Bir yandan, politik suç yükleyerek 18 yaşında gençler tutuklanmakta, dahası idam edilebilmekte, diğer yandan yurt savunmasında yetkili kılınmakta; ama gençlerin politikaya doğal katkılarını seçimlere de yansıtmaları konusu gündeme geldi mi, tüm burjuva partileri birden cephe birliği yapmaktadırlar.

Son günlerde, seçim yasalarında yapılmaya çalışılan düzenlemelerle de bu dayanışmalarının en güzel örneklerini sergileyen burjuva partileri, düne kadar, seçim meydanlarında attıkları nutukları bile unutmaktadırlar. CHP'sinden faşist partisine kadar tümü, ülke insanlarının seçimlere daha aktif katılmaları söz konusu olduğunda, işçi ve emekçilerin iradelerini daha iyi yansıtabilecek bir seçimsistemi olabileceği korkusunu duyduklarında birleşmekte, toplu hareket etmektedirler.

Genel olarak seçimleri, parlamentoyu burjuvazinin arenası biçiminde korumak amacına yönelik bu yeni yasa tartışmaları ve taslağı en genel olarak işçisınıfının politik hareketinin seçimlerden ve dolayısıyla politik ortamdan uzak kalmasına yöneliktir. Budurum büyük çoğunluğu ilerici niteliklere sahip gençlere oy hakkı tanınmamasında ve bir milyona yakın "döviz makinası" olarak kullanılan yurt dışındaki işçi yurttaşlarımızın tercihlerini belirtmeleri konusunda kendini çok iyi açığa vurmaktadır.

Bunun yanı sıra sözü edilmeyen diğer kimi kısıtlamalar da önem taşımaktadır. Yürürlükte olan yasaya göre seçmen durumunda olamayanların seçim çalışmalarına katılmaları yasaktır.Yani bir genç bir politik örgütün üyesi olabilmekte, hatta yöneticiliğini yapabilmekte, fakat sıra seçime geldiği zaman o gencin seçim çalışması yasaklanmaktadır.

Getirilmeye çalışılan bir "yenilik"le de eski yasada yoruma açık olan, seçim süresince diğer kuruluşların çalışmaları konusu "netleştirilmekte"dir. Buna göre seçim süresi olarak tanımlanan süre içinde seçime katılan partiler dışındaki kuruluşlar, yani dernekler, sendikalar vb. herhangi bir biçimde açık çalışmalar yapamayacaklardır.Bu ise en kestirmeden demokratik toplumsal muhalefetin kitlesel biçimde örgütlenişi olan kuruluşların çalışmalarını bir diğer yönden daha engellemeye yöneliktir.

Öte yandan burjuva partilerinin aktif, disiplinli, çalışan bir üye ve sempatizan tabanlarının olmaması, genç insanlar arasında varlık gösterememeleri, bilimsel sosyalist partiye bırakmak zorunda kaldıkları afiş çalışmalarını da yasa aracılığıyla kaldırmalarında etkili olmuştur.

Tüm bunlar tek bir amaca yöneliktir. İşçi ve emekçilerin, taleplerini ve politik tercihlerini meclislere yansıtmalarının önüne geçmek. Meclislerin şimdi kullanıldığı gibi kullanılması, bir kez daha 1965'de uğradığı "felakete" uğratılmaması. Ama boşunadır. İşçi ve emekçi sınıflar politik tercihlerini, sosyalizmi meclislerde de temsil ettireceklerdir.

Aynı biçimde Türkiye'nin işçi, köylü, öğrenci, emekçi gençliğinin 18 yaşa oy hakkı için verdiği mücadele de ergeç başarıya ulaşacaktır. İleriye, aydınlığa yönelik tercihlerini ülke politikasına yaşamlarıyla geçirmeye savaşan gençliğin bu mücadelesi engellenemeyecektir."

Basın ilan kurumu

Yağma Hasan'ın böreği ya da devlet malı deniz

YILDIRIM TUNCAY

Geçtiğimiz haftanın başında, İstanbul Gazeteciler Cemiyetinin, kurulduğundan bu yana kitap okumak için çok az açılan kütüphane salonunun kapısı, bu kez basın emekçilerinin zorlaması ile, "devletin malı"nın, "kapalı kapılar arkasında bölüşülmesi"ni önlemek için aralandı. Böylece artık, namı dillere destan, ne yaptığı apaçık, ama nasıl yaptığı gizli ve alabildiğine karışık, ünlü "özgür basın destekleyicisi" Basın İlan Kurumu'nun kuruluşundan bu yana, kemikleşen, çoğunlukla türdeş kişilerin oluşturduğu yönetimi "umut hükümeti"ile birlikte "ekmeklerinden olacakları" seziyor, hatta çok iyibiliyorlardı. Ve bu nedenle, çoğu birbirinden çalınmış haberlerle çıkarılan, daha doğrusu çıkıp çıkmadığını ancak bir elin parmağı kadar kişinin bildiği onlarca "gazete"ye özgürlüklerinin karşılığı olan milyonların, alışılmış rahatlıkla verilmesi olasılığı doğuyordu böylece. Milyonların dağıtımı bu kez kesinlikle el değiştirecekti. Çünkü, "umut hükümeti" tüm kamu kurumlarında olduğu gibi, birazcık gecikme ile de olsa, Basın İlan Kurumunu da "kendi anlayışına" uygun bir biçimde "islah" etmeye kararlıydı. Bu yürek buran, eskiler, gitmemek için her çareye başvuran şimdiki yöneticiler ve yandaşları "rüyalarında da görmeye" başlamışlardı, artık.

Ama, uykularının kaçmasına neden bu sorunu lehlerine sonuçlandırmak için her fırsatı ve de karşılarındakilerin, yani umut hükümetinin yanlış tutumundan yararlanmayı da ihmal etmeyecekleri su götürmezdi.

Gün kazanmak, gitmek ne kadar zor ve katlanılması olanaksız olsa bile, giderayak, onları uzun süredir tedirgin etmeye başlayan Türkiye Gazeteciler Sendikası emekçileri başta olmak üzere "tekerlerine çomak sokan" herkesi tedirgin etmek, bu "kadim mama kalelerini" yeni yeni oyunlar sahneye koymadan vermek, onların kitabında yazan bir iş değildi. Böylesi bir davranış onların şanına uygun düşmezdi. Akrep akrepliğini yapmalıydı.

Ve öykümüzün geçen haftanın başındaki bölümü bu aşamadan sonra işlemeye başladı. Üstelik daha günlerce sahnede kalarak sürecek bu savaşım. Ta ki, eğer böyle bir kurumun varlığı gerekli ise, bu kurum "sahib-i hakikisi" emekçilerin eline geçene dek.

"Umut hükümeti"nin, Basın İlan Kurumu'nun yönetimini henüz uygulamasına el koymak gibi bir düşünceleri ufukta gözükmezken, ele geçirme işlemi güncelleşmeden çok önce, Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın bir iki üyesi, Basın İlan Kurumu'nun yönetimini tedirgin etmeye başlamışlardı. Kuruluş yasasına dayanarak, yıllardır önemsenmeyen, Basın İlan Kurumu'nun yönetimindeki haklarını, son derece haklı bir biçimde, resmen istediler. Bir kez, hangi nedenle olursa olsun terkedilmiş olan bu hakkı, TGS'ye geri vermek kimsenin aklından geçmediği gibi, TGS'nin böyle bir hakkı olduğu rahatlıkla söylenebilir ki, çok eski yöneticiler hariç kimse bunu bilmiyordu bile. İşte, görev aldıklarından bu yana bu işin arkasını bırakmayan bir iki yeni üye kolları sıvayıp işi resmiyete dökünce bazı "ekşimiş mideler" iyice bulanmaya başlamış oldu.

Her başvurusunun Basın İlan Kurumu'nca reddedilmesi üzerine TGS "yasal hakkını" tekrar elde edebilmek için, yasal yola başvurdu. Danıştay'dan hakkını isteyen dilekçeyi aylarca önce ilgili yere ulaştırdı. Danıştay başvuruyu inceleye dursun "umut hükümeti"nin geciken yasa gücünde kararnamesi ile TGS'nin 1961'de tanınan hakkı geri verildi, bir kez daha "resmen ve kanunen". Böylece Basın İlan Kurumu nda, emekçiler yeniden söz sahibi oldular. Ama, yine kağıt üzerinde.

Kararnamenin yayınlanmasından sonra, ilk toplanacak Basın İlan Kurumu Genel Kurulu'nun yeni üyelerine çağrı yapan eski yönetimdeki 'çapanoğlu" burada ortaya çıkıverdi. Herşeyi en iyi, en dürüst ve de açık biçimde uygulamayı amaç edinmiş (!) bu devletin malının eli açık dağıtıcıları, bu çağrıları da en dürüstçe (!) yapmak görevini yükleniverdiler. Ve, 'gizli düşman" ilan ettikleri TGS yerine, Türk-İş'in uysal başka bir sendikasını göreve çağırdılar. Hatta, bu seçimi tek başlarına yapmayıp, Çalışma Bakanlığı'ndan sorup araştırıp onay aldıktan sonra yaptılar. Yanlış, ama beklenilmeyen bir sonuç değildi bu. Çünkü, Basın İlan Kurumu'nun "eski çıkar ortakları" emekçilerin, kendilerinden yüzde yüz yana olanlarına bir itirazları yok, ama dürüst emekçilerin yönetime katılmaları, söz sahibi olmalarının en basit ve ilk işlemi, onların "şapkalarını' alıp gitmeleri idi.

Genel Kurul gündeminde tek madde vardı. Seçim. Genel Kurul biçimsel koşulları yerine getirmek için ilk görevi olan Divan Başkanı'nı seçti. İşin ilginç yanı yıllar yılı bu "nazik" görevi liyakatle yerine getiren, dış görünüşü ile tam bir "beyefendi" olan İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. İlhan Akın'ı oturtuverdiler başkanlık koltuğuna. Yardımcılarının birisi de 'Anadolu nun 60 Gazetesinin" temsilcisi olduğunu övünerek bağıran bir gazeteci eskisi idi. Galiba övünülecek tek olumlu yanı da "Bu Anadolu'nun 60 gazetesi' olsa gerek. Genel Kurul, böylece, biçim koşulu da sızıltısız yerine getirilince, olağan ve alışılmış bir hava içinde çalışmalarına başladı. 'Umut hükümeti"nin yeni temsilcilerinin önleyemedikleri ve sonunu da göremediklerinden "yerinde ve uygun" buldukları bu başkanlık seçiminden sonra, bir itirazları vardı. Genel Kurul'a üye olarak katılan Türk-İş'in uysal işçi sendikalarından biri olan Basın-İş'in bu kurula katılmasının yasal olmadığı, bu hakkın sürekli reddedilen TGS üyelerinin hakkı olduğunu söylemeleri ile bilinen ve beklenilen, ama bazı üyelerce "olmasa çok iyi olurdu" denilen suçlamalı savaşım başladı. Üye olmadıkları söylenen üyelerin oy kullanıp, meşrulaşmasından sonra.

Ama biz Genel Kurul'un "eğlenceli" yanına da değinerek tamamlayalım sözümüzü. Bu "komik-i klasikler"i tanımadan onları sergilemeden Türkiye'de oynanan bilinen oyunu ne anlamaya ne de yenmeye olanak yok. Genel kurulun belirttiğimiz gibi bir 'sevgili başkanı' vardı. Hem de hukukçu. Hem de, Fakültesinde kendi yönettiği yönetim kurulunda kimselere haber vermeden, yangından mal kaçırırcasına, kendini aday gösterip bu kadim görevine koşa koşa gelen bu işlerin adamı "beyfendi" bir kamil kişi. Yalnız, burada, bu kendi kendini sessiz sedasız seçtirme işinin sorumluluğunu tek başına onun sırtına yıkmak büyük haksızlık olur. Çünkü, her yaptığı iş sonunda umutsuzluğa dönüşen "umut hükümetimizin" yasa gücündeki kararnamesi, ne hikmetse, Fakültelerin Basın İlan Kurumu'na gönderecekleri üyelerin seçim işini, Fakülte Profesörler Kurulu'ndan alıp, sıradan bir işmiş gibi, yönetmeliklere aykırı bir biçimde, yönetim kurullarına vermesi — salt bu "beyfendi zat-ı muhterem" için söylüyoruz — böyle bir sonuç verdi. İyi de oldu, hâlâ ayağı yere değmeyenlerin kulaklarına bir kez daha küpe olsun bu bilgiçlikleri. "Umut hükümeti"mizde yanlış yapa yapa nihayet öğrenecek doğru yapmayı. Pek tabii halk izin verirse.

Toplantının en renkli kişilerinden biri olduğunu yukarıda belirttiğimiz genel kurulun 'sevgili başkanı" ile Başbakanlık temsilcisi Turan Tükel'in iki cümlelik birazcık sertçe söyleşileri, gerçeğin en açık simgesi idi. Tüm uyarılara karşın, haklı olarak, ama derdini tam anlatamayan bir kişinin yanlışlıklarına sık sık düşerek, "sevgili başkanım" sürekli "- Ben ne yapabilirim, siz ne diyorsanız ben onu yapıyorum. Oylayın diyorsunuz oyluyorum. Söyleyin ne yapabilirim?" yakınmaları, sataşmalar yoğunlaşınca da yüzü kızararak "istemezseniz çekileyim" diye nazlanıp bir türlü pek sevdiği başkanlık koltuğundan kalkmayışına Tükel'in son yanıtı yalındı.

"- Bir çıkarınız var demedim. Ama şimdi söylüyorum, bir çıkarınız var ki böyle davranıyorsunuz?" Kulaklarına kadar kızaran Genel Kurulun "sevgili başkanı", yıllardır emekçilere karşı, egemenlerin yanında verdiği sınavlarda tutumu güvence veren bu hukukçu bilim adamını, yandaşlarından başkalarının korumayışı da ilginçti. Çıkarcılıkla suçlanan, hükümet temsilcilerinin tüm uyarılarını, sataşmalarını kulak ardı eden bu ünlü hukukçu prof. nedense arada bir görünüşü kurtarmak için 'ne istiyorsanız onu oylayalım" demesine karşın, bir kez de karşıtlarının görüşlerine iltifat etme "beyfendiliğini' göstermedi. Hele, komisyon raporu üzerinde yapılan tutarsız tartışmalarından sonra, konuyu hem nalına hem mıhına cinsinden, ama kesinlikle "kendi istedikleri ve bildikleri yolda" oya sunup acele onaylattıktan sonra, Basın Yayın Genel Müdürü Orhan Koloğlu nun oylama öncesi, "haklarında karar verilen üyelerin, kendileri ile ilgili konuda oy kullanamazlar" uyarısını görmezlikten, duymazlıktan, daha sonra da anlamazlıktan gelişi çok ilginçti.

Aslında, hükümet temsilcilerinin katılmaması ile de seçim olurdu. Nedense daha ileri gitmedi çoğunlukta görünen "eski yönetim yandaşları." İş nasıl olsa yargı organına gidecekti. Büyük bir olasılıkla da reddedilecekti istekleri. Belki de "umut hükümeti" ile iyi geçinmelerinde, uzaktan görünmeyen binlerce yararları vardı ürkekliklerinin temelinde.

Yargı organları, sonunda Basın İlan Kurumu nun genel kuruluna üye olarak katılma hakkının Türkiye Gazeteciler Sendikasına ait olduğunu "olumlu karara" bağlayacak. Ama iş bununla çözümlenecek mi? Kesinlikle hayır.

'Umut hükümeti" hükümetliğini sürdürse bile, çözümlenmeyecek. Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın genel kurula katılacak üyeleri "devletin malını kimseye yedirmeyiz' tavırları sürse bile.

Çünkü, hükümet konuya temelinden eğilip, ne işe yaradığı açıkça belli Basın İlan Kurumu için 'siyasi olmayan karar" alamayacağına; "ne sağda ne solda olmayan" Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın başında sürekli kalsa de olsa 'emekçinin hakkını" arayan kişiler gelmeyeceğine göre, 'tüyü bitmemiş yetimlerin" hakkı, milyarlarca paranın yanında, Basın İlan Kurumuna "özgür basın" için ayrılan bu para da, Bab-ı Ali sokaklarında - yüz kişiye sorsanız bir kişinin tanıyamayacağı kişilerin- 'özel giderleri' arasında yok olup gidecek. Ta ki emekçi halk iktidarı gerçekleşene dek.

Çeşme'deki turizm tesisleri kimlere satılıyor?

Turizm Bakanı'nın ve diğer turizm yetkililerinin, ülke turizminin en büyük sorununun yatak kapasitesini arttırmak olduğunu söyledikleri şu günlerde tatil cenneti Çeşme'nin en güzel yerlerindeki dış turizme yönelik turizm kuruluşlarının bazı bankalara ve kamu kuruluşlarına, dinlenme tesisi olarak kullanılmak üzere satışları sürüyor.

Geçtiğimiz yıl bir kamu kuruluşuna (Et-Balık Kurumu) dinlenme tesisi olarak satılan MOTES'ten sonra, bu yıl da TURTES, altmışüç milyon liraya, bir bankaya (Türkiye İş Bankası) yazlık kamp olarak satıldı.

Çeşme'de bulunan öteki dış turizme yönelik tesislerin de, bazı kamu kuruluşları tarafından alınmak istendiği söylenmektedir.

Aslında bu gariplikler yeni değil. Buna benzer bir olay ve bu olaya bir turizm kuruluşu tarafından gösterilen tepkiler daha önce basında yer almıştı. Olay, İzmir bölgesinde dış turizme yönelik önemli tesislerden bazılarının yıktırılması, bir kısmı için de, yıktırılma, kapattırılma ya da satılma kararlarının alınmasıydı. Tepki ise, Turizm Seyahat Acenteleri Birliği'nin Turizm Bakanı'na kadar çıkarak olayı kınamasıydı. O zaman bu olay üzerinde fazla durulmadı, ya da herhangi bir nedene dayandırılamadı. Oysa günümüzde, satın alınarak kapattırılan tesisler, Çeşme İmar Planı üzerinde yapılan değişikliklerle turistik tesis sahalarının konut sahalarına dönüştürülmeye çalışılması, insanı bir neden arayıp bulmaya itiyor.

Çeşme'de tesisler, iş yapamadığı için satışa çıkarılırken aynı Çeşme'de turizm alanının tümünü kendine ayıran ve bu alanda büyük yatırımlar yapan Yaşar Holding'in hissedarı bulunduğu Altınyunus Tesisleri genişleyecek yer arıyor.

Ülkemizde bir alana holdingler bir kez el attıktan sonra, o alanda tekelleşmenin başladığı bilinir. Birçok kimse de Çeşme'deki bu durumu, bu gariplikleri "ilgiyle" izliyor. Ve turizm yetkilileri yatak sayısını artıracağız diyedursun, daha birçok kuruluşun kapanması ya da atıl hale gelmesi bekleniyor artık.



Destekleme alımları kır emekçilerinin yararına nasıl işler?



MEHMET YALÇINER

Ardı ardına desteklemeye konu ürünler ile ilgili fiyat ilanları yapılmaya başlandı. Tütün taban fiyatına ilişkin tartışmalar sürüp gidiyor. Konu ile doğrudan ya da dolaylı ilgili kuruluşlar saptanmış fiyatlar üzerine görüşlerini açıkladılar. Tüm kuruluşların, kurumların ve örgütlerin önerdikleri fiyatların, saptanmış fiyatlardan daha çok olduğu bir gerçek. Bu, siyasal iktidarın küçük üreticiden ve yoksul köylüden yana olmadığı olgusunu vurgulaması bakımından anlamlı. Desteklemeye konu, bir tarımsal ürünün fiyatını saptamak teknik bir konu. Bunun yöntemi de belli. Bir ürünün fiyatının şu ya da bu kadar olması gerektiği üzerinde tartışmak anlamsız. Anlamlı olan, temin, üretim, değerlendirme, dağıtım, pazarlama aşamalarında, fiyat ve fiyat dışı destekleme araçlarının kullanılış biçimini belirleyen "destekleme kavramı" çerçevesinde yapılacak tartışmadır.

Destekleme politikalarına ilişkin uygulamaların her yıl güncelleşip sürekli gündeme gelişi, tarım kesiminin, gerek ulusal gelir ve üretim, gerekse toplam ya da çalışan nüfus açısından birincil kesim olma niteliğini sürdürmesindendir. Tarımın ulusal gelire katkısı yüzde 25, dış satıma katkısı ise yüzde 78'dir. Halkın temel besin gereksinimlerini karşılamak, yapım sanayii için gerekli tarımsal girdileri yeter miktarda üretebilmek, bugünkü yapım sanayiinin gerek duyduğu girdilerin dış alımını gerçekleştirebilmek, dış satıma konu olan tarımsal ürünlerin üretimini nitelik ve nicelik olarak geliştirebilmek, destekleme politikalarının temel gerekçeleridir.

Siyasal iktidarlar, destekleme politikalarını yürütürken kimi zaman ürünü, kimi zaman da üreticiyi korudukları savında olurlar.

Bugüne değin bu uygulamalar tarımsal üretimin ulusal ekonominin gerek duyduğu nitelik ve niceliğe ulaşmasına yetmemiştir. Çünkü, bugün bile tarımsal üretim doğal koşullara bağımlı olmaktan kurtulamamıştır.

Üreticiyi destekleme açısından da bu uygulamalar, tüm üreticinin yüzde 4'ünü oluşturan ve fakat tarım topraklarının yüzde 40'ını elinde bulunduran bir avuç toprak ağası ile tarım kapitalistlerinin işine yaramıştır. Toprak mülkiyetindeki dengesizlik, tarımsal gelirin dengesiz dağılımını beraberinde getirmektedir. Toprakların mülkiyet açısından bugünkü dağılımı veri iken, büyük ölçüde dar gelirli halkın ödediği vergilerden oluşan hazine kaynaklarının toprak ağaları ve tarım kapitalistlerine dolaylı yoldan aktarılması anlamına gelen bu uygulamaların küçük üreticilere destek sağlamadığını söylemek olanaklıdır. Kısacası bugüne değin uygulanan biçimiyle ister fiyat, ister fiyat dışı araçlarla tarım kesimine yapılan devlet desteğinden aslan payını alanlar, yoksul köylüden çok, büyük toprak sahipleridir.

DESTEKLEME POLİTİKALARININ AMACI

Devlet destekleme politikasının amacı, tarımsal üretimi nitelik ve nicelik olarak ulusal ekonominin gerekleri doğrultusunda biçimlendirmek, tarımdan sanayiye fon artırmak, üretimi planlamak olmalıdır.

Kır-kent gelir farkının giderilmesi, gelir istikrarının sağlanması, dengeli beslenme olanak ve ortamının yaratılması, göç-kentleşme sorununun çözümlenmesi, kır kesiminin buna dayalı olarak da toplumsal yaşamın demokratikleşmesi, destekleme politikalarının sosyal ve siyasal amaçları olarak sayılabilir.

Destekleme politikaları, küçük üreticiden yana yönlendirilmedikçe bu amaçlara değil ulaşmak, yaklaşmak bile sağlanamayacaktır.

Destekleme politikalarının amaçları ile, bu amaçları gerçekleştirebilmek için seçilecek araçlar arasındaki ilişki son derece önemlidir. Fiyat dışı destekleme araçlarını söylece sıralayabiliriz:

— Örgütsel araçlar
— Kamusal araçlar
— Yasal araçlar

Destekleme politikalarının temel örgütsel araçları olan Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri ile Kamu İktisadi Teşebbüsleri arasında destekleme politikalarının oluşturulması, planlanması, uygulanması ve genel plan hedefleri ile uyumlu ortak önlemlerin alınması açısından ne üst düzeyde, ne de ilk kademelerde yatay ve dikey hiçbir ilişki kurulamamıştır. Farklı yaklaşımlarla destek programları hazırlanıp, yürütülmektedir. Örgütsel tüm araçlar genellikle dış-satımcı tüccarın depolama ve sigorta kurumları gibi çalıştırılmışlardır.

NE YAPMALI?

Örgütsel araçlar arasında eşgüdüm sağlayacak, ilişkilerini düzenleyecek, yurt ekonomisinin konjonktürü ile dengeli, para, kredi, üretim, dış ticaret politikaları ile uyumlu bir destekleme programı uygulamaktan sorumlu Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde bir birim kurulması uygun olacaktır.

Tüketici kesimini örgütlendirmek, borsa, hal, şehir, kasaba, köy ve mahalle pazarlarını, destekleme politikasının amaçları doğrultusunda aracı unsurların etkinliğini sınırlayıcı, giderek yok edici yönde biçimlendirmek, desteklemeye konu ürünlerin ihracatı ile tarımsal girdilerin ithalatını kooperatifleştirmek gerekir.

Destekleme politikalarının temel örgütsel araçları olan kooperatifleri, Türkiye'nin toplumsal yapısına özgü bir modele göre yeniden biçimlendirmek zorunludur. Bugünkü işleyiş, yönetim ve örgütleme biçimleriyle kooperatifler; siyasal iktidarların etkilemelerine açık, dışardan ve üstten yönetilen, kooperatifçilik ilkelerine ters uygulamalar içinde, ortaklarından çok dağıtım ve pazarlama kanallarını denetim altında tutan, aracı, tefeci ve dışsatımcı tüccarların çıkarına çalışan örgütler durumundadırlar.

Destekleme politikası ile ilgili kredilendirme sorunlarının çözümü için yeni sistem geliştirmek, para-kredi hacminde genişlemeyi sınırlayıcı ve destekleme uygulamalarından doğan zararların tümünün sürekli hazinece karşılanmasını önleyecek önlemler almak gerekir.

Destekleme politikası uygulamalarının Merkez Bankası kredilerini genişletici etkisini azaltmak, giderek Merkez Bankası kaynaklarına başvurmadan uygulama yapabilmek amacıyla, Ziraat Bankası yanında Ticarat Bankaları kaynaklarının belli bir bölümünü de bu amaca yöneltmek gerekmektedir.

"DESTEKLEME FONU"

Uygulamanın sürekliliği, etkinliği, para-kredi politikasının ters ve olumsuz yönde etkilenmesinin önüne geçilmesi, ek kaynak yaratma ve otofinansman olanağının sağlanması için bir destekleme fonu oluşturulması gerekmektedir. Bu fon, giderek destekleme uygulamalarına yönelik en önemli kamusal mali müdahale aracı niteliğini kazanacak; bugün uygulanan araçların kullanımını gereksiz kılacaktır.

Tarım ürünleri arzının zaman içinde dağılımını düzenlemek, üretim ve fiyat dalgalanmalarının ortaya çıkardığı sorunları önlemek amacı ile önemli bir mali müdahale aracı olarak bir "stok kurumu"nun kurulması, destekleme politikası uygulamasının başarısı için gereklidir.

Tarım politikası, desteklemeye yönelik uygulamalarda kullanılması gerekli önemli bir kamusal araçtır. Bu aracı daha da gecikmeden kullanımını sağlamak, bütünü kavramak, söz konusu politikanın amaçlarına ulaşmak, başka bir ek kaynak yaratmak açısından önemlidir.

Fiyata dayalı bir destekleme politikası tek boyutlu, yetersiz, kapsamı küçüktür. Plan hedef ve dengeleri ile ekonominin genel yönelişini olumsuz yönde etkileyen bu politikanın bir an önce değiştirilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Sonuç olarak:

Üretkenliği artırmak, fon aktarmak, üretimi planlamak, gerek kır-kent arasında, gerekse kır kesiminin kendi içindeki gelir farklılıklarını küçük üreticilerin çıkarına düzeltmek ve giderek hem ekonominin, hem de toplumsal yaşamın demokratikleşmesini gerçekleştirmek, destekleme politikalarının amaçları olmalıdır.

Bunun için:

Destekleme politikalarının örgütsel araçlarını yeniden biçimlendirmek ilk koşuldur. İkinci koşul, destekleme politikalarının mali destek araçlarını geliştirmek ve oluşturmaktır. Üçüncü ve temel koşul ise, bu politikaların yürütülebilmesi için gerekli yasal değişiklik ve düzenlemeleri yapmaktır.

Toprağın mülkiyet açısından dağılımına ilişkin önlemler -toprak reformu- alınmadığı sürece, destekleme alımları konusundaki tüm iyileştirici düzenlemeler marjinal yarar sağlamaktan öteye gidemez.

30. yılında NATO

DÜNYA BARIŞININ TEMELİNDE BİR DİNAMİT



YAPILAN SAVAŞ PLANLARI NATO'NUN SALDIRGANLIĞINI GÖSTERİYOR. ANCAK NATO ARTIK ESKİSİ GİBİ GÜÇLÜ DEĞİL. SOSYALİST ÜLKELERİN KENDİLERİNİ SAVUNMAK İÇİN ASKERİ GÜÇLERİNİ ARTIRMALARI VE NATO'NUN İÇ SORUNLARI BU EMPERYALİST İTTİFAKI GÜÇTEN DÜŞÜRDÜ. İRAN'DAKİ ABD ÜSLERİNİN KAPANMASI DA NATO'YU OLUMSUZ ETKİLEDİ.

NATO'nun kurucularının savaşı sürdürme ihtirasları eskiye dayanıyor... Geçen yıl New York'da "gizli savaş" uzmanı Anthony Cave Brown tarafından yayımlanan bir kitapta Sovyetler Birliği'ne yapılması gereken saldırının ilk kez ayrıntılarıyla 1945 yılında ABD'li generaller tarafından hazırlandığı belirtiliyor. Bu planın seçeneklerinden birine göre 20 Sovyet kentinin atom bombası ile bombalanması öngörülüyor. Daha sonraları bu plan da geliştirilerek Sovyetler Birliği'nin önde gelen 17 yerleşme merkezine 133 nükleer bomba atılması öngörüldü. Bu nükleer bombalardan sekizi ise Moskova'nın kısmetine düşüyor!

1947 yılında ise, Sovyetler Birliği'ne karşı girişilecek tüm saldırıların tek bir merkezden planlanması Başkan Truman tarafından direktif olarak veriliyor ve General Omar Bradley'in komutasında bir merkez kuruluyor. Bu merkezin çalışmaları da 1949 yılında "Drophshot" şifre adını taşıyan yeni saldırı planı ile meyvesini veriyor. Bu plana göre, Sovyetler Birliği'ne 300' den az olmamak koşulu ile nükleer bomba, 20 bin tondan az olmamak üzere konvansiyonel bomba ile saldırılması öngörülüyor. Bu saldırılardan sonra da, 250 ABD ve NATO tümeni Avrupa'daki sosyalist ülkeleri işgalleri altına almak için harekete geçecekler...

Bu yılın 4 Nisan'ı NATO'nun kuruluşunun 30. yıldönümü.

NATO'nun kuruluşu kutlanacak bir olay değil!.. NATO Bugün gerçek bir askeri koalisyon ve emperyalizmin saldırı aracıdır. Bütün yalanlara karşın, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeni bir savaşa hazırlananlar tarafından kuruldu.

NATO'nun önünde çetin ve çözülmemiş sorunlar var. Fransa'nın Avrupa'da farklı bir tutum içinde olması, Avusturya ve İsviçre'nin tarafsızlık politikaları, NATO ülkeleri arasındaki askeri eylem birliğini bozdu. Akdeniz ülkelerinden bazılarının Sovyetler Birliği ve başka sosyalist ülkelerle ekonomik ve politik ilişkiler kurmaları, Akdeniz'de ABD, İngiltere ve İtalya'nın egemenliklerinin ortadan kalkmasına ve NATO'nun zayıflamasına yolaçtı. Portekiz ve Yunanistan' da faşist rejimlerin yıkılması da NATO'nun saldırı planlarını önemli derecede etkiledi.

Bu gelişmeler NATO'yu yeni önlemler almaya itiyor. ABD Savunma Bakanı Brown'un Yakındoğu gezisi ve NATO yüksek komutanı Aleksandre Haig'in Türkiye'yi ziyareti bu önlemlerin alınmasına yönelikti. ABD ile Çin arasındaki yakınlaşma da NATO'da üçüncü bir doğu kanadı kurarak paktı güçlendirmeyi amaçlıyordu.

NATO 1979'da ikiyüz kadar tatbikat ve başka çeşit eğitim ve manevra yapmayı planlıyor. Bunlardan en başında geleni Avrupa'da yapılacak olan Kış-79 diye adlandırılanı. Kış-79 tatbikatında, son kış tatbikatından üç kat fazla ABD tümeninin Avrupa'ya aktarılması tatbikatı da yeralıyor. Bunun dışında gerek NATO'nun kendi silahlı güçleri, gerekse ülkelerin kendi silahlı güçlerinin katılacakları 30 kadar manevranın yapılması tasarlanıyor. Bunların şifre adı da Otemforc - 79.

Bu arada ABD'nin yeni silah çeşitleri ve casus uydular üzerinde yaptığı çalışmalar da var. Belirtildiğine göre Pentagon yeni silah çeşitleriyle ilgili araştırma ve deneme işleri için geçen yıldan 84.6 milyon dolar fazla olmak üzere, 462 milyon dolar talep ediyor...

NATO'nun 30. kuruluş yıldönümünde tüm barışseverler, halkların talebi yine NATO'nun dağıtılması yönündedir.. Bu talepten hiçbir zaman vazgeçilmeyecektir.

Nisan 1978 "Ulusal bağımsızlık için NATO' ya hayır"

Türkiye İşçi Partisi'nin 1-22 Nisan 1978 tarihleri arasında yürüttüğü "Ulusal Bağımsızlık İçin NATO'ya Hayır" Kampanyası 1. yılını doldurdu. 'NATO'ya Hayır!" sloganıyla yürütülen ulusal bağımsızlık mücadelesi bugün de bitmedi ve ileri mevziler kazanarak sürüyor. Bilimsel sosyalistler başta olmak üzere ülkedeki tüm ilericiler, demokratlar ve yurtseverler, emperyalizmin saldırgan kuruluşu NATO'dan çıkılmasının bağımsızlık mücadelesinin temel koşullarından biri olduğunun bilincinde olarak kararlı biçimde mücadeleyi sürdürüyorlar.

"NATO'ya Hayır!" Kampanyası geçtiğimiz yıl Nisan ayının başında başlamıştı. Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, konuya ilişkin olarak ANKA Ajansına verdiği ve YÜRÜYÜŞ'ün 4 Nisan 1978 tarihli sayısında da yer alan demecinde şöyle diyordu:

" 'Haysiyetli dış politika ve 'ulusal savunma kavramı'nın çok sözü edilen bu günlerde NATO olgusunu hatırlatmakta ve hatırlatmakta yarar vardır. Türkiye NATO'da kaldığı sürece bu iki istek ve hedef gerçekleşemez. Ecevit in ABD ile ilişkiler konusunda yaptığı çıkışlar ve Amerika'nın aldığı, nötron bombasını üretme kararı konuyu daha güncel hale getirmiştir..."

"Ulusal Bağımsızlık İçin NATO'ya Hayır" kampanyası bütün Türkiye çapında yürütüldü. Her yerde afişlemeler yapıldı ve kampanyanın amacını anlatan onbinlerce bildiri dağıtıldı. Birçok yerde düzenlenen gecelerde NATO'dan çıkılmasının gerekliliği yığınların dilinden vurgulandı. TİP Genel Başkanı Behice Boran, Başbakan Ecevit'e gönderdiği mektubunda, emperyalizmin hizmetindeki gericiliğin "Türkiye nin jeopolitik durumu nedeniyle NATO'da kalınması" savlarını şöyle çürütüyordu:

"Ülkemizin çok sözü edilen 'jeopolitik' durumu, onun NATO blokuna dahil olmasını değil, askeri bloklar dışı bağlantısız kalmasını, tarafsızlığını korumasını gerektirir. Kollektif güvenlik, toplumsal sistem farkı gözetmeksizin yapılacak uluslararası konferans ve anlaşmalarda nükleer ve konvansiyonel silahları kapsayacak genel bir silahsızlanma ile sağlanmalıdır."



Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreteri Nihat Sargın da YÜRÜYÜŞ'ün 4 Nisan tarihli sayısında yayımlanan demecinde şunu vurguluyordu:

"Bir avuç tekelci, işbirlikçi burjuvazi dışında NATO'dan çıkılması en geniş kitlelerin ortak istemi durumundadır, TİP, açtığı kampanya ile, bu ortak istemin politik planda öncü ve sözcülüğünü üstlenmiş bulunmaktadır. İşçi sınıfı ve emekçi halk yığınları politik öncü ve sözcüleri TİP başta olmak üzere sosyalizm doğrultusunda bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini sonuna kadar azimle sürdürmeye kararlıdır ve dünyada nice örnekleri görüldüğü üzere başarı sonunda onların olacaktır."

TİP Merkez Bilim ve Araştırma Bürosu da kampanya nedeniyle "Ulusal Bağımsızlık İçin NATO'ya Hayır" adlı bir broşür yayınladı. Broşürde NATO' ya bağımlılığa karşı çıkmanın demokratik bir güncel görev olduğu belirtiliyor ve şöyle deniyordu:

"Emperyalizme karşı mücadele, bir yurtseverlik görevi olduğu kadar vazgeçilmez bir demokratik görevdir de. Emperyalizme, onun en gerici, en saldırgan güçlerini bir araya getiren NATO'ya bağımlılığa karşı mücadele, bütün demokratik güçlerin güncel görevidir."

BİR ULUSAL BAĞIMSIZLIK ŞEHİDİ

Türkiye İşçi Partisi, "Ulusal Bağımsızlık İçin NATO'ya Hayır!" Kampanyası sırasında bir şehit verdi. Vedat Demircioğlu'nun elindeki bayrağı sürdüren 21 yaşındaki Partili işçi Yılmaz Derebaşı, 17 Nisan 1978 günü Şişli meydanındaNATO'ya Hayır bildirilerini dağıtırken faşist katiller tarafından öldürüldü. Yılmaz ın alçakça katledilmesini önleyemeyen "güvenlik kuvvetleri", onun cenaze törenine engel olmak istediler. Ancak Partili arkadaşlarının, ailesinin ve ilericilerin kararlı tutumları sonucunda bu yasa dışı engelleme kırıldı ve ulusal bağımsızlık şehidi için yapılan cenaze töreninde de, onun yaşamını verdiği amaç, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin sloganları bir kez daha vurgulandı.

Türkiye İşçi Partisi kampanyanın son günü olan 22 Nisan 1978 günü Ankara nın Tandoğan meydanında bir miting yaptı. Mitinge Partililerin yanısıra bazı ilerici kuruluşların üyeleri ile ulusal bağımsızlıktan yana yurttaşların oluşturduğu binlerce kişi katıldı. Mitingin son konuşmasını yapan TİP Genel Başkanı Behice Boran, sözlerini şöyle tamamlıyordu:

'Ulusal Egemenlik kavgasını bugünün şartlarında daha da büyük bir şevk ve heyecanla, sebat ve cesaretle verelim, ta NATO'dan ve tüm emperyalist bağlardan kurtuluncaya kadar.

'Ulusal Bağımsızlık için NATO'ya Hayır!"

Mitinge katılan binlerce kişi Türkiye halkının bağımsızlığa özlemini bir kez daha vurguladılar.

5 kıtadan haberler

GERİCİ AFGAN PARTİLERİNİN PAKİSTAN'DA YERLEŞTİKLERİ BİLDİRİLDİ

Geçtiğimiz hafta Afganistan Hükümeti tarafından yapılan açıklamada Başbakanlığa eski Dışişleri Bakanı Hafizullah Amin'in atandığı ve Demokratik Halk Partisi Genel Sekreteri Nur Taraki' nin Devlet Başkanlığı ve Ulusal Savunma Konseyi Bakanlığı görevlerini sürdüreceği bildirildi. Devrimci ulusal yönetime bağlı haber kaynakları da Nisan devriminden sonra ülkeden kaçan karşı devrimci unsurların Pakistan'ı sığınak yeri olarak seçtiklerini ve yıkıcı faaliyetlerini bu ülkeden yönlendirdiklerini açıklıyorlar. Cemiyet-i İslam-i Afganista, Hizb-i İslam-i Afganistan, Harekati İngilabi İslam-i Afganistan ve Afganistan Ulusal Partisi'nin Pakistan'daki merkezlerinin açıkça kurulduğu da bildiriliyor. Geçtiğimiz hafta Asya ve Afrika Halklarıyla Dayanışma Örgütü de bir açıklama yaparak Afganistan halkıyla uluslararası dayanışmaiçin bir çağrıda bulundu.

İNGİLTERE'DE "KEMERLERİ SIKMA" POLİTİKASI HÜKÜMETİ DÜŞÜRDÜ

İngiltere'de Muhafazakar Parti nin önerisi üzerine Avam Kamarası nda yapılan güvenoylaması sonucunda Callaghan' ın İşçi Partisi hükümeti düşürüldü. 310' a karşı 311 güvensizlik oyuyla düşürülen İşçi Partisi azınlık hükümeti, uyguladığı kemerleri sıkma politikasıyla geniş kitlelerdeki desteğinin hızla yitirilmesine yol açmış, bu arada sendikalarla hükümetin arasını açmıştı. Kemerleri sıkma politikasının yarattığı bu tepkiler, geçici Muhafazakar Parti'nin toparlanarak yeniden iktidara yaklaşması olanağını yarattı. İngiltere de yenilenmesi beklenen seçimlerin sonucunda Muhafazakar Parti' nin şimdiden yüzde 13'lük bir üstünlük sağlayacağı tahmin ediliyor.

F. ALMANYA'DA HRİSTİYAN DEMOKRATLAR AVRUPA'DA FEDERAL DEVLET ÖNERDİLER

F.Almanya'nın Kiel kentinde 27. kongresini sürdüren Hristiyan Demokrat Parti'nin genel sekreteri Heiner Geissler, Batı Avrupa ülkelerinin federal bir devlet çatısı altında toplanmasını önerdi. Geissler, gelecek Haziran'da yapılacak Avrupa Parlamentosu seçimlerinin bu yöndeki ilk adım olacağını öne sürdü. CDU'nun başını çektiği "Federatif Avrupa Devleti" savı, B. Avrupa'da gerici güçlerin antikomünist bir birliğinin oluşturulmasını ve sosyalist ülkelerin yalıtlanarak yumuşama sürecinin durdurulmasını hedef alıyor.



"Beyaz Saray anlaşması"

60 milyar dolarlık satış belgesi

ABD'nin öncülüğünde Mısır'la İsrail arasında bağlanan sözde "barış" anlaşması 26 Mart Pazartesi günü Beyaz Saray'ın bahçesinde imzalandı. İki ülke arasındaki "savaş durumu"na son vererek İsrail'in Sina yarımadasındaki işgal bölgesinden çekilmesini düzenleyen anlaşma, Filistin kurtuluş hareketinin, diğer Arap yönetimlerinin, başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm sosyalist ülkelerin ve bütün dünya barışçı güçlerinin sert tepkileriyle karşılaştı.

Sözde "barış" anlaşmasının başlıca niteliği, İsrail'in Arap toprakları üzerindeki işgalini meşrulaştırması ve Filistin halkının ulusal ve yasal haklarının reddedilmesiydi. Anlaşma, İsrail kuvvetlerinin Sina Yarımadasından üç yıl içinde çekilmesini öngörmekle birlikte, boşaltılan bölgede Mısır'ın egemenliğine bile sınırlar getiriyordu. Bu arada anlaşmaya göre İsrail'in boşalttığı bölgede yer alan ABD stratejik merkezleri Sina yarımadasının doğusuna kaydırılacaktı.

Öte yandan Mısır-İsrail anlaşması Şeria nehrinin Batı yakasında ve Gazze bölgesinde yaşayan Filistin'lilere "özerklik" tanınmasından sözediyordu. Özerklik için görüşmeler, anlaşmanın imzalanmasından bir ay sonra başlayacak bu bölgenin "özerkliğinin" kurulmasından sonra İsrail bu bölgeden tümüyle çekilecekti. Bundan sonra da beş yıllık bir süre içinde Filistin'in gerçek durumu üzerindeki görüşmeler başlatılacaktı.

Mısır-İsrail anlaşması ABD tarafından Mısır'ın ve Arap halklarının ulusal çıkarlarının gerçek anlamda "satın alınması" biçiminde gerçekleştirilmişti. Anlaşmanın imzalanmasıyla ABD hükümeti İsrail ve Mısır'da toplam olarak 5 milyar dolar askeri ve ekonomik yardım yapacaktı. Bu, Mısır'daki gerici Sedat yönetiminin, ülkeyi içine düşürdüğü ekonomik darboğazı geçmek için dilendiği ulufeyi Carter yönetiminden koparması anlamına geliyordu. Sedat yönetimi, ABD'nin bu anlaşmayla birlikte taahhüt ettiği askeri ve ekonomik yardımın dışında ayrıca, Carter yönetiminden 600 adet M-60 tankı, 300 adet F-16 savaş uçağı, 70 yolcu uçağı ve 80 kadar destroyer ve denizaltı almak için destek yardımı talebinde bulunmuştu. Beyaz Saray'a yakın çevrelerin değerlendirmelerine göre Mısır-İsrail anlaşması, ABD hükümetine iki ülkeye yapılacak doğrudan ve dolaylı yardımlar için yüklediği toplam maliyetle, 60 milyar dolara yakın bir faturayı Carter yönetiminin önüne koymuş oluyordu.

Mısır-İsrail anlaşması, gerçekte Carter yönetiminin, işbaşına geldiği ilk günden beri silemediği başarısız görünümü tersine çevirmek yönündeki girişimlerin başlıcalarından biriydi. Beyaz Saray, maocu Çin yönetimiyle kurduğu ittifakın kendisine militarist çevrelerde kazandırdığı puana, Mısır-İsrail anlaşmasıyla bir yenisini ekleme çabasındaydı. Mısır-İsrail anlaşması, ABD için, İran'da Şah diktatörlüğünün yıkılmasıyla boşalan Tahran-Tel Aviv ekseninin Kahire-Tel Aviv ekseniyle doldurulması olanağını verecekti.

Anlaşma üzerine BM Genel Sekreteri Waldheim bir açıklama yaparak, Ortadoğu'da genel bir barış anlaşması zorunluluğuna ters düşen bu belgenin sonuç vermeyeceğini belirtti. Sovyetler Birliği de bu sözde "barış" anlaşmasının bölgede gerginliği artıracağı gibi, aynı zamanda ABD ile SSCB arasında 1 Ekim 1977'de Ortadoğu sorunu üzerinde varılan mutabakata da aykırı olduğunu vurguluyordu.

Geçtiğimiz hafta yapılan Arap Birliği toplantısı, Mısır-İsrail ihanet anlaşması karşısında bölgedeki anti-emperyalist güçlerin geçmiştekinden çok daha etkin birliğinin oluşması için yolların açıldığını gösterdi. Mısır'ın Arap dünyasındaki tam ve kesin tecridini vurgulayan toplantı kararları, FKÖ'nün sürekli yükselen saygınlığının da bir kanıtıydı.

Boran: "Türkiye'nin yeri Filistin halkının ve ilerici Arap dünyasının yanındadır"

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran Mısır-İsrail anlaşmasına ilişkin olarak 28 Mart günü bir demeç vererek şöyle dedi:

"ABD'nin aracılığı ile Mısır ve İsrail arasında yapılan barış anlaşması Orta Doğu'ya barış değil, çelişki ve anlaşmazlıkların daha da derinleşmesini getirecektir. Bu anlaşma ile bölgedeki saflar daha da belirginleşmiştir. Amerika'nın Orta Doğu politikasının başta gelen dayanağı İsrail iken, şimdi bu anlaşma ile ABD Mısır'ı da kendi yanına çekerek Arap dünyasında bir köprübaşı elde etmiş, esasen iç çekişmeli olan Arap birliğinde bir gedik açmış olmaktadır. Bu sorun yalnızca Arap dünyasını değil, tüm antiemperyalist, ilerici, barışçıl güçleri yakından ilgilendirir. Carter'ın bu operasyonu ve Sedat'ın bu ihaneti mutlaka etkisizleştirilmeli ve Cenevre Konferansı ihya edilerek tüm ilgili tarafların katkısıyla Orta Doğu'da Filistin halkının devlet kurma hakkını güvenceye bağlayan ve bölge halklarının barış içinde birarada yaşayabilmelerinin koşullarını sağlayan adil bir barış gerçekleştirilmelidir. Bu saflaşmada Türkiye'nin yeri Filistin halkının ve ilerici Arap dünyasının yanındadır ve Türkiye, sorunları mümkün olan en iyi biçimde, gerçekten çözücü bir barışın sağlanmasına bütün olanaklarıyla katkıda bulunmalıdır."

İşte size maocu nazi vahşeti

Sosyalist Vietnam'a saldıran karşı devrimci Pekin yönetiminin Vietnam topraklarında yürüttüğü vahşetin kanıtları dünya kamuoyunun önünde sergileniyor. Çin işgali altında kaldıktan sonra 16 Mart'ta Vietnam kuvvetlerine geçen Cao Bang kenti yakınlarında iki ayrı toplu mezar bulunduğu geçtiğimiz hafta açıklandı. Batı Avrupa'lı gazetecilere de gösterilen mezarda Vietnam'lı 19 işçi kadın ile yaşları sekiz aylıktan 13'e kadar değişen 18 çocuğun cesetleri bulundu. Ayrıca mezarların yakınında ağaçlara bağlı olarak üç kadın cesedi bulundu. Maocu barbarlar tarafından katledilen Vietnam'lıların yakınları, kadınların yedisinin hamile, beşinin ise anne olduğunu açıkladılar.

İşgal altında kalan Vietnam topraklarında elde edilen bu bulgular, gerici Pekin yöneticilerinin tıpatıp Nazi vahşetini örnek aldıklarını göstermektedir. Pekin'li hainlerin akıbeti de Hitler'ci faşistlerinkinden farklı olmayacaktır.

Giscard'ın ajanları Paris'i kana boyadı

Fransa'da çelik işçilerinin Genel İş Konfederasyonu (CGT) öncülüğünde 23 Mart'ta Paris'te düzenledikleri büyük yığınsal gösteriler, bir grup bozguncu ile sivil polislerin elele vermesiyle provoke edilmeye çalışıldı. Çelik işçilerinin yürüyüşünün düzenli bir biçimde tamamlanmasından sonra, anarşist örgütlere bağlı öğrencilerin oluşturduğu bir grup çevredeki sivillere ve işyerlerine saldırmaya başladı.

Olay sonrasında CGT tarafından yapılan açıklamada, işçi temsilcileri tarafından yakalanan bir sivilin üzerinde polis kimliğinin bulunduğu, polisle çatışmaya girdiği sırada yakalanan bu kişinin sivil polis olduğunun belirlendiği bildirildi.

Fransız hükümetinin kitle eylemlerini sözümona bozguna uğratmak amacıyla kışkırtıcı ajanları kullanmayı sürdürdüğünü kanıtlayan bu olayın ülkede gerici güçlerin içine düştüğü bunalımı daha da ağırlaştırması kaçınılmazdır.

değişen dünya

"Rosenbergler Ölmemeli", ölmeyecekler de. İlgi çeken televizyon dizisi ile Rosenberg'ler Türkiye'de de güncel bir konu oldu. Güzel bir raslantı sonucu dizinin son filmi ile NATO'nun 30. kuruluş yıldönümü aynı haftaya denk düşüyor. Aslında NATO'nun kuruluşu ile Rosenberg'lerin öldürülmeleri, bu raslantı bir yana, birbirleriyle gerçekten çok sıkı ilişkili. NATO'nun kuruluş nedenleri ile onların öldürülme nedeni birbirlerine doğrudan bağlı.

NATO, emperyalizmin dünya ölçüsünde saldırgan, barış düşmanı emellerini gerçekleştirmede bir araç olarak öngörüldü ve kuruldu. Bir başka yönüyle de tüm demokratik, ilerici güçlerin baskı altında tutulmasının aracı olacaktı. Ne var ki, NATO'nun kuruluşunu gerçekleştirmek, demokratik güç ve kişilerin direnişlerini aşabilmek, destek sağlayabilmek için emperyalizmin bazı sis perdelerine de ihtiyacı vardı. Emperyalizmin, II. Dünya Savaşı sonrasının antifaşist birlikten kaynaklanan barış ortamını sabote etmesinin koşulu, bu tür oyunların tezgahlanması idi. Kullanılan malzemenin temeli anti-komünizm oldu.

"Sovyet tehdidi" anti-komünist propagandanın başlıca ögesi oldu. Yıllar, değişen dünya "Sovyet tehdidi"nin bir efsane olduğunu gösterdi. Artık NATO Kurucularının kendi belgelerinde bile kuruluş nedeni olarak gösterilebilecek bir "Sovyet tehdidi"nin olmadığı itiraf edilmiş durumda. Anti-komünizm, anti-sovyetizm emperyalist sistemin iç politikasında da barışçı, demokrat, ilerici güçleri baskı altına alıp, susturmanın aleti olarak kullanıldı. Emperyalizmin barışa düşman politikasına uygulama alanı açabilmek için birçok ülkede komplolar düzenlendi. Sahte suçlar icat edildi, "suçlular" bulundu. ABD'de Mc Cartizm bu komplolardan dayanak buldu. Rosenbergler bu nedenlerle öldürüldüler.

Rosenbergler ölmemeli

Dünya değişiyor, gelişiyor. Gelişme barış, demokrasi, toplumsal ilerleme yönünde. Artık Rosenberg'leri öldürebilmek için tezgahlanan oyunlar biliniyor ve değerlendiriliyor. Dünya Rosenbergler'in ölmemesi gerektiğini biliyor. Bunun için ne yapılması gerektiğini de.

Onlar istenilen "itirafı" yapmayarak gerici, emperyalist oyunları bozdular. Tüm baskılara ve iğrenç vaadlere karşı bilinçle, barış ve demokrasi mücadelesinin bu bilinçlilerin omuzlarında zafere doğru yürüyeceğine olan inançla direndiler. Direnişleriyle barışçı, demokratik aydınlık geleceğe katkıda bulundular. Tarihte onurlu yerlerini aldılar. Bunun için, 30 yıl sonra dahi, onlar ölmediler. Ama 30 yılda NATO'da simgelenen emperyalizmin yüzündeki sahte barış ve demokrasi perdesi iyice sıyrıldı. Sona doğru adımlar atılıyor. NATO'nun küçük bir örneği CENTO yıkıldı bile. Emperyalizmin saldırı üsleri olan sahte barış kaleleri ve örgütleri barış, demokrasi güçleri önünde giderek çöküyorlar.

İşte bu nedenle emperyalizm yeni kaleler oluşturabilmek için girişimlerine hız kazandırıyor. Orta-Doğu'daki Sedat haini ile saldırgan İsrail'in başbakanına sahte barışlar imzalatıyor. Önce bu ikiliye Nobel "barış" armağanları verip, sonra yeni bir saldırı hattının temel taşlarını törenle bunlara koydurtuyor. İlk kutlama mesajı, Nazi olduğu ortaya çıkan NATO Genel Sekreterinden geliyor, barışı kutluyor. Hitlerci genel sekretere inanan olursa. Rosenberg'leri elektrikli sandalyeye gönderenler bu "barış"ın mimarı Carter'a da Nobel ödülü verirler artık.

Otuz yıl oldu NATO kurulalı. 30 yıl insanlık tarihi için çok kısa bir zaman dilimi. Ama değişen dünyada toplamsal gelişme NATO'nun gerçek işlevini Rosenberg'lerin suçsuzlukları gibi kuşkuya yer bırakmayacak kadar açığa çıkardı. CENTO'da başlıyan süreç NATO'ya uzanacak, uzanmalı. Artık Rosenberglerin ölmemesi gerektiği biliniyor. Onları öldürenlere yer olmadığı da bilinmeli. Bunun için NATO'ya yer yok.

raşit kaya

27 Mart 1979

Toplumun kurtuluşu için tiyatro

27 Mart Dünya Tiyatrolar günü Türkiye'de ve dünya ülkelerinde kutlandı. O gün tiyatrolar (hâlâ yaşıyabiliyorlarsa ve baskı altında değillerse) perdelerini ücretsiz açtılar. Koltuklar kısıtlı sayıda da olsa, izleyenlerin sayısı belirli de olsa, yine ücretsiz oynandı oyunlar. Sanatçılar, sanatçı örgütleri, Dünya Tiyatrolar gününde o günün anlamını belirttiler çeşitli bildirileriyle. Yazılması gelenek haline gelmiş bildiriler, tiyatronun işlevini anlattılar.

Şimdiye değin, tek metin hazırlanıyor ve tüm dünya ülkelerinde sahnelerde o metin okunuyordu. Geçen yıldan bu yana her ülke ayrı metin hazırlamaya başladı. Uluslararası Tiyatro Enstitüsü bu görevi Türkiye için Haldun Taner'e verdi.

Taner, burjuvazinin gözlüğü ile tiyatroyu yansıttı bildirisinde. Her gece saat dokuzda, milyonlarca insanın ışıklandırılmış sahnelerde oyalanıp eğlendiğini, heyecanlandığını belirtti. Bu bildiri Türkiye'de, Türk tiyatrosu adına yayınlandı. Türk tiyatrosunu, sorunlarından kopuk, uzaktan güzel bir hayalmiş gibi göstermeye çalışıyordu Haldun Taner'in bildirisi.

Tİ-SAN'IN BİLDİRİSİ

Türkiye'li tüm tiyatro sanatçılarının meslek örgütü Tİ-SAN Genel Merkezinin Dünya Tiyatrolar günü için yaptığı açıklamada ise, Türkiye'deki tiyatro sahnelerinin gün geçtikçe azaldığına değinildi. Sanatın üretim özgürlüğünün gerici güçlerce kısıtlandığının, sanatçıların bölünmeye çalışıldığının açıklandığı metinde dramatik sanatların tüm emekçilerin giderek bilinçlendiği belirtildi.

Tİ-SAN'ın açıklaması şöyle sona eriyordu:

Sanatçılarımız gelmiş geçmiş tüm insanlığa ve geleceğin insanlarına karşı sorumluluklarının bilincindeler. Bu bilinçle hep birlikte şöyle diyorlar: "Bin kez bile aldatılmış olsa insanlarımız, onlara doğruyu bir kez olsun gösterebildik mi, herşeyi açık seçik anlatabildik mi, bilgileri, bilgisizliğe dönüşmez bir daha ve dünya değişir."

İşte bu bilinçle, ilk bakışta çok ters gibi gelen tüm koşullar altında bile sanat emekçilerinin hepsi, yılmadan, yorulmadan uğraş verecekler ve ışıklar hergece yanmaya devam edecek.

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİNİN BİLDİRİSİ

İşçi Kültür Derneği tarafından yayınlanan bildiride, ilerici demokrat, sosyalist tiyatrocuların bakışında ve mücadelesinde 27 Mart'ın göz boyama günü değil, kültür emperyalizmiyle, faşizmle, egemen sınıflarla tiyatro alanında bir hesaplaşma günü olması gerektiği belirtildi.

İşçi Kültür Derneği'nin bildirisinde, 27 Mart Dünya Tiyatrolar günü sınıf çatışmasının tiyatro alanında bir kez daha yansıdığı bir gün olarak değerlendirildi.

Bildiride tiyatromuzdaki aydınlık günlerin kendiliğinden doğmayacağı, aydınlık geleceğin örgütlü mücadele ile er veya geç, ama mutlaka kazanılacağı açıklandı.

---

27 MART 1967

Bertolt BRECHT'İN KARISI VE BERLİNER ENSEMBLE TİYATROSU YÖNETMENİ

Helena Weigel

Tiyatro daha çok insana barış dolu bir "bugün" ile insanın insan için yardımı, dayanışma kaynağı olacağı dostluk dolu bir "gelecek" hazırlamaktadır.

"Bu büyük seçme çağında, sanat da seçimini yapmalıdır. Sanat ya körü körüne bir inanışla bir azınlığa bağlar ve onun aracı olur, ya da çoğunluğun tarafına geçerek kaderini ona bağlar. Ya insanları düşlere sürükler ve onları uyutur; bilgisizliğini arttırır, ya da gerçeklere yöneltip bilgiyi çoğaltır. Ya yıkıcı ağır basan güçlere ya da yapıcı ve ilerici güçlere seslenir."

---

27 MART 1968

Miquel Angel Asturias

İşte başka güneşlerin insanı. Ben bu dünyadan başlayarak, tiyatro mucizesinin yaratıcılarına ve seyircilerine sesleniyorum. Onları zincirler yapmak için değil, karşılıklı anlayış köprülerini kurmak için elele vermeğe çağırıyorum.

Dünyanın dört ufkunda, bütün tiyatronun insanları, bütün sınırları silecekler, tek ve son çare olan barış uğruna isteklerini, iradelerini birleştirecekler.

Bu dünya tiyatro günü, bütün bilinçleri insan kaderinde bir sürü uğursuzluklar görenlere, kardeşi kardeşe öldürten savaşlarla insanın yok edilmesi'ne, ve insanlığı ortadan kaldırmanın bir başka biçimi olan ekonomik tıkanıklığa yol açanlara karşı çıkmalıdır.

---

27 MART 1971

Pablo Neruda

Öyle sanıyorum ki, içinde bulunduğumuz dönem tam doyurmayan bir gerçek ile henüz biçimlenmemiş bir ütopya arasında dalgalanıp durmaktadır.

Duvarların hepsi çökmüştür ve dünyanın dört bucağında, yedi iklimde yaşayan biz insanlar, hepimiz her şeyi yeniden kurmak, bilmek, tanımak istiyoruz. Hepimiz tiyatroda kendimizi, eskiden nasılsak ve gelecekte nasıl olacaksak öyle görmek istiyoruz.

Yine de hepimizin tiyatrodan ne istediğimiz, ne beklediğimiz üstüne bir görüş birliğine varabileceğimiz kanısındayım: Yalın ama kolaya, ucuza kaçmayan, eleştirici ama insancıl bir nehir gibi kendi yatağında ilerleyen bir tiyatro.

---

27 MART 1977

ROMANYALI TİYATRO ADAMI

Radu Beligan

İnsan, gözlerini kendine çevirmeyi tiyatroda öğrenmiştir. Orada öğrenmiştir kendini kollamayı, kendinin iyi kötü yanlarını görebilmeyi, sorumluluk alabilmeyi, kendini aşmayı, heyecan içinde benzerlerine ulaşmayı...

Birlikte çalışmak görevliyle, tüm dünyayı saran sorunları yanıtlamak gereğiyle karşı karşıya kalan insanlık ailesi. O anda artık dolap çevirmek yok, hırsa kapılmak yok, ezilip kalmak yok... O anda, anlamak, katılmak, birşeyler yapmak var.

---

27 MART 1978

Muhsin Ertuğrul

Şu dakikada yüzlerce sahnede her ulusun kendi dramı oynanıyor.

Ben perdeyi açıyorum. Sahne, Türkiye haritası üzerine yayılmış, yaşlı ana, babalar, bir ağızdan ağıt yakmaktalar. Perdeyi hemen bu acıklı görünüme kapatıyor ve sizlere soruyorum: Gençler gençleri neden öldürüyor? İşte size şimdiye dek sahneye getirilmiş en acı konu. Bunun çözümünü düşünmek siz sayın seyircilerimize düşüyor.

Adalet Ağaoğlu'nun romanı

"Bir düğün gecesi"

TACETTİN NECİBOĞLU

Sosyalist gerçekçiliğin özgün bir yazarı olan Adalet Ağaoğlu'nun son romanı "Bir Düğün Gecesi" adını taşıyor. Ağaoğlu'nun daha önceki roman, öykü ve oyunlarınıokuyanlar yazarın tutarlı bir çizgide özgün yaratma yeteneğiyle giderek geliştiğini ve ele aldığı her konuyu üstün gözlem ve anlatım gücüyle temel olgusundan saptırmadan en küçük ayrıntılarıyla okuyucuya ilettiğini bilirler. Adalet Ağaoğlu tam bir yazın emekçisi çünkü tek bir roman ya da öykü yazıp, birikimlerini, varını yoğunu vermiş değil. Kendini bitirmemiş, tüketmemiş ve yorulup bir kenara çekilmemiş. Buna karşılık memur zihniyetiyle ya da tüccar yaklaşımıyla abur cubur yazan biri de olmamış. Çevresiyle etkileşim içinde olan, sürekli gözlemleyen, ayrıntıları görebilen ama asloları gözden kaçırmayan gözlemledikleri dünya görüşüyle yoğurarak yeniden yaratan ve her şeyden önemlisi ne için yazdığını bilen bir yazın emekçisi Adalet Ağaoğlu.

"Bir Düğün Gecesi"ni bir solukta okudum. Ama bir macera romanı ya da bir olay romanı gibi değil. Canlı, capcanlı kişileri, aralarındaki ilişkileri ve vardıkları noktaları geriye dönüşlerle zaman boyutunda da oturtup insanı sarıp sarmalayan bir roman olduğu için bir solukta okudum. Böyle olmasına karşın ne insanı içine çekip kişilerden biriyle özdeşleştiriyor ne de gelişmelerin girdabına sürüklüyor. Roman sizi kavrayıp kendine çekerken aynı zamanda bir gözlemci konumunda kalıp sağlıklı değerlendirmeler yapabiliyorsunuz. Bir romanın (sadece romanın da değil) başarısı öncelikle burada aranmalıdır. Adalet Ağaoğlu bunu başarabilen sayılı yazarlarımızdan biri. "Bir Düğün Gecesi"ni bir solukta, Eisenstein'ın "Potekmin Zırhlısı" ya da "Korkunç İvan"ını, Bolşay'dan "Kuğu Gölü"nü izlerken, Chopin ya da Ruhi Su dinlerken nasıl doyumsuz bir tad alıyorsam işte öyle bir tad alarak okudum.

Bir fabrikatörün kızıyla bir generalin oğlunun Anadolu Kulübü'ndeki düğünlerindeyiz. Tarih 1972'nin 26 Kasım'ı, yani 12 Mart dönemi. Düğün bir fabrikatörle bir generalin çocuklarına yaraşır nitelikte. Kuş sütünden gayrı herşey var nerdeyse. Eğleniyorlar ya da eğlenmeye çalışıyorlar. Ancak eğlenenlerin ya da eğlenmeye çalışanların yanısıra düğünün havasıyla uyum sağlayamayanlar da var. Bunlar düğünün iğreti kişileri; düzene ve onun getirdiği "12 Mart"ı benimseyemeyen içlerine sindiremeyen, en genel anlamıyla aydınlar. Düzenle bütünleşmedikleri için düğünün havasına da yabancı kalıyorlar.

Roman bana Reşat Nuri'nin "Yaprak Dökümü"nü ve İtalyan sinemasının, toplumsal değişimlerin ortasında büyük ailelerin paçalanışını konu alan birbirinden özgün örneklerini anımsattı. Kapitalizmin gelişimi içindedağılan bir aile var romanda. Büyük oğul İlhan düzenle uyum sağlar, giderek palazlanır ve büyük bir fabrikatör olur. Düzene karşı çıkan iki kızkardeşten Aysel bilim adamı olur ve öğretim üyeliği yapar. Tezel ise vurdumduymaz ve dağınık bir sanatçı olup çıkar. Düzenin değer yargılarına başkaldırır ama tutarlı bir yol çizemez. Hatta öyle ki önceleri resim sanatının bir işlevi olduğuna inandığı halde artık sadece para için turistlerin beğenisine göre çizmeye başlar. Aslında Aysel de bir aydın olarak yapması gerekeni tam alnamıyla yerine getiremeyen ve ruhsal bakımdan huzurlu biri değildir. Öğrencilerinden biriyle de ilişki kurar. Kişilikleri birbirinden farklı yönlerde biçimlenen üç kardeşin hemen hiçbir ortak yanları kalmaz. Ortak yan kalmaması bir yana neredeyse birbirlerine düşman olurlar. İlhan'ın kızı Ayşen'in düğününde bile bir araya gelemezler. Tezel düğüne gelir ama İlhan'la bütünüyle koptuklarını daha iyi anlar. Aysel'in kendi gibi öğretim üyesi olan kocası Ömer, aralarında duygusal bir yakınlık bulunan Ayşen'in isteğini kıramayıp düğüne gelir. Tutuklanıp serbest bırakılan Ömer de düğünün dışında kalan kişilerdendir. Zaten onun gelişinin tek nedeni Ayşen'dir.

Ayşen fabrikatör İlhan'ın kızı olmasına karşın gerek düzenin yozluklarını görebilmesiyle, gerek arkadaş çevresinin etkisiyle, gerekse Ömer'e duyduğu büyük saygıyla üniversite gençliğinin devrimci eylemlerine katılmak ister. Ancak kolay kolay benimsenmez. Gene de bir ölçüde öğrenci hareketlerinin içinde yer alır. Diğer yandan ailesiyle ilişkileri zayıflar. Halası Aysel ve kocası Ömer'den medet umar. Ancak hem kendisi onlara yeterince yakınlaşamaz hem de onlardan beklediği ilgiyi bulamaz. Kıyısından bucağından karıştığı öğrenci eylemleri tutuklanması için yeterli olur. Kısa süre içinde serbest kalması da hakkında kuşkular uyandırır ve böylece iyice dışlanır. Elinden tutacak kimsesi yoktur ve hapisten çıkmasında payı bulunan generalin oğluyla evlenmeye adeta zorunlu kalır. Romanda sadece Ayşen'i değil tümüyle bir kuşağı, Füru-

zan'ın "47'liler" dediği öğrenci kuşağını da buluyoruz. Yazar, romanın temel dokusu olarak kullanmasa da 68'lerde hareketlenen üniversite gençliğinin tutarsızlıklarını, devrimcilik oynadıklarını ama "12 Mart"dan sonra darmadağınık oldukları, o yana, bu yana savrulduklarını, çoğunun düzenle bütünleştiklerini de Ayşen'i ve Tuncer'i konuşturarak anlatıyor.

Herkesin geçmişiyle düğün gecesi arasında bir köprü kuruluyor. Herşey gelip o gecede düğümleniyor. Bir yanda büyük burjuvaziyle ordu bütünleşiyor, diğer yanda düzene başkaldıran öğrenci ve aydın kesim dağılıyor. Bu dağınıklık sadece kendi demokratik örgütlenmelerinin eksikliğinden gelmiyor aynı zamanda işçi sınıfının politik hareketinin yarattığı boşluktan kaynaklanıyor. İşçi sınıfının politik hareketinin yönlendiriciliği olmadan aydınların sınıf mücadelesinde tutarlı biçimde saf tutmaları beklenemez. Romanda bu açık olarak belirtilmemiş ama bu değerlendirme roman mantığı ve kurgusuyla uyumlu olmaktadır.

Devinimlerin gelip düğümlendiği gece yeni açılımlara gebedir. Roman bunun ipuçlarını, Ömer'le Tezel'in düğünden kaçarcasına çıkışlarıyla veriyor. Ömer şöyle düşünüyor:

"Şuramda, en sahici sevinçle en sahici üzünç arası bir yerde, en sahici acıyla bir yaraaçılıyor. Gözlüklerimin ardında gözlerim her yanı tarayarak görebildiği kadarıyla bu düğün gecesinden bende kalan bu düğüne tanıklığım değil, yaram. Bu bir canlılık belirtisidir. Taşın kanadığını kim görmüş?

'Rezil bir geceydi' diyor Tezel.

'Pek değil..'

Çünkü bunu derken sesim, yüzüm, her yanım hiç olmadığı kadar sıcaktır. Kendimi bile şaşırtan bir sıcaklık. Demek yaram kanıyor? Beni o ısıtıyor. Bir düğün gecesinde en azından bir Tuncer (1) ilk kez kendi kendisiyle kavgaya girdiyse, bir Ahmet (2) ilk kez kendi içinde bocaladıysa, Tezel, o silah patladığı an vurulduğunu duyumsadıysa ve artık ölüm lafı edemiyecekse, bir kurşun kendisine ilk kez bu denli yakın geldiyse ve şuramda açılan en sahici yaram beni ısıtıyorsa, içine kayıplar karışsa da bu düğün eksiltmeyen bir düğündür."

Adalet Ağaoğlu geçmişle düğün gecesi arasındaki köprüyü kuruyor. Okuyucuya da romanla günümüz arasında köprü kurmak kalıyor.

(1) Tuncer, 12 Mart öncesinin öğrenci liderlerindendir. 12 Mart sonrasında ise Lozan'da doktorasını yapmaktadır.

(2) Ahmet düzeni tam anlamıyla benimseyen ve onun koruyuculuğunu yapan bir polistir.

Sanat
kısa kısa kısa...

Ankara Sanat Tiyatrosu "Yuvarlak Kafalılar, Sivri Kafalılar" ya da "Tak-Tik" adlı oyunlarını Ankara'daki sahnelerinde sergiliyorlar. Brecht'in yapıtı olan oyunu Can Yücel dilimize çevirmiş. Rutkay Aziz'in yönetmenliğini yaptığı oyun, ekonomik baskıyı yaşatmak için uydurulan kafa ya da ırk ayrımını konu ediyor. Kalabalık bir oyuncu grubu ile gerçekleştirilen Tak-Tik'in müzikleri ise Timur Selçuk'a ait.

Çocuk yılı dolayısıyla İstanbul'da çocuk kitapları fuarı açıldı. Türkiye'den 25 yayınevinin yanısıra 26 ülkeden de kitaplar fuara gönderildi. Sovyetler Birliği, Japonya, Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Mısır gibi ülkelerin de katıldığı fuara Norveç, bir gezici kütüphane yolladı. Bir ay sürecek çocuk kitapları fuarında kitap tanıtımı yanısıra, Karagöz, kukla, çocuk sineması, halk oyunları, bale gösterileri olacak; resim, afiş ve alfabe sergileri açılacak. Fuarda çocuk ve kitap konulu açık oturum düzenlenecek, konferanslar dizisi yapılacak ve yazarlar çocuklar için kitap imzalayacaklar.

Türk Sinematek Derneği 15. kuruluş yılı nedeni ile bir afiş yarışması düzenledi. İsteyen herkesin katılabileceği yarışmada afişler sinemanın toplumdaki yerini vurgulayacak ve Sinematek'in bu konudaki işlevini belirtecek. 26 Temmuz tarihine kadar zarf içinde teslim edilmesi gereken afişleri şu kurul seçecek: Şakir Eczacıbaşı (Kurucu üye ve ilk başkan), Mengü Ertel (Kurucu üye ve grafiker), Erkal Yavi (Grafiker), Osman Saffet Arolat (Gazeteci, yazar), Tan Oral (Karikatürcü, Karikatüristler Derneği Başkanı), Doğan Hızlan (Gazeteci, yazar), Atilla Dorsay (Sinema Yazarları Derneği Başkanı), Erbil Altanay (Sinematek Başkanı), Ahmet Sezerel (Sinematek yönetmeni)

BU AŞAMADA

Şükran Kurdakul

Aydınların durumu konuşulurken

Ali Kemal, Sorbon'dan diploma almıştı. Yaşam öyküsünde, uzun yıllar Mülkiye Mektebi'nde tarih öğretmenliği yaptığı da yazılır. Mütareke yıllarındaki İçişleri Bakanlığı evresinde, İzmir'den tüm Batı Anadolu'ya yayılan kapitalizmin silah gücü karşısında örgütlenmeye çalışan, vatanseverleri tutuklama emri çıkartan O'dur.

Rıza Tevfik, Tıbbiye Mektebi'ni bitirmiş, Maarif Nazırlığı, Devlet Şurası (Danıştay) Başkanlığı görevlerinde bulunmuştu. Hâlâ bile, gelişmemiş edebiyat öğretmenlerinin kitaplarında "Feylesof Rıza Tevfik" diye anılır.

Sevr antlaşmasını imzalayan O'nun kalemidir.

Cenab Şehabettin, Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra dört yıl Paris'te uzmanlık eğitimi gördü. 1. Dünya Savaşı ve mütareke döneminde sekiz yıl Edebiyat Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptı. Servet-i Fünun'cuların adı önde gelen şairlerinden biriydi.

Daha ilk direnç cepheleri kurulduğu evrede:

"İlkbaharda Bursa ovasını bir savaş alanı yapmak yarabbi... Bu çılgın teşebbüs güzelliğe, tabiatın hukukuna, zemine ve semaya hepsine karşı öyle ahmak bir cinayettir ki.." türünden, Kurtuluş Savaşına karşı, yazılar onun kafasından çıkmıştır.

Sıtkı Yırcalı gibi Fransalarda, Samet Ağaoğlu gibi Almanyalarda doktora yapan, uzmanlık eğitimi gören hukukçuların, iktisatçıların da "ikili antlaşmalar"a, "Petrol Yasaları"na imza atan DP hükümetlerinin üyeleri arasında bulunduklarını biliyoruz.

Aydınlıklarının niteliği nedir bu türden okumuşların? Bilirler de bilgilerini koruyacak yiğitlikten mi yoksundurlar? Bilmezler mi?

Birkaç haftadır "Milliyet Sanat" dergisinin sütunlarında Murat Belge, Demir Özlü, Necati Cumalı bu sorulara yanıt arıyorlar.

Necati Cumalı:

"Türkiye bugün bilginin adım atmadığı bir kaos içindeyse, yağmaya uğramış bir bunalım ülkesi ise, egemen çevrelerle işbirliği yapan yarı aydınların marifetidir bu..." diyor.

Cumalı'nın (egemen çevrelerle işbirliği yapan) "yarı aydınlar" sözlerinden, özellikle son çeyrek yüzyılda görülmemiş bir hızla sınıf değiştiren okumuşları anlıyoruz.

Genelde, burjuvaziyle işbirliği yaparak, burjuva ideolojisinin geçerliliğine yardımcı olarak, başı sıkışınca sosyal demokratlara özgü yalpalar vuran okumuşların, yazıya başlarken birkaçının künyesini verdiğimiz, Osmanlı aydınından hiçbir ayrımı yoktur.

Nedir ki, özellikle okumuş orta tabaka bireylerine sınıf değiştirme olanaklarını kazandıran son çeyrek yüzyıllık gelişme, aynı zamanda, onu işçi sınıfına yaklaştırma koşullarını da içinde taşımaktadır.

Çünkü kapitalizmin okumuşa duyduğu gereksinim, tüm okumuş orta tabakanın duyduğu gereksinimleri karşılamaya yetmemektedir. Bu nedenle de orta tabakanın okumuş bireylerinin gitgide büyük sayılar halinde işçi sınıfının ideolojisine yandaş olma koşulları doğmuş olmaktadır.

Bu süreçte, diplomalıların, çok büyük oranlarla işçi sınıfının savaşımına (mücadelesine) katılması bile beklenebilir. Ama Maksim Gorki'nin, yıllar önce işaret ettiği, hastalıkların, benbencilliklerin örgütlere sıçraması da bu sürecin özelliklerinden olacaktır.

Unutmayalım...

Tek parti döneminde faşizm

Ceyhun Atuf Kansu'nun ölüm yıldönümü nedeniyle, bu sütunlarda yayımladığım yazıda ileri sürdüğüm kimi savları tartışan bir yazar arkadaşım sordu bana:

"CHP'nin yarı resmi organı 'Ülkü' dergisinde yazan faşist öğretiye yandaş kalemler kimlerdi? Ne yazıyorlardı?"

Böyle bir soruyu kestirme yoldan yanıtlamak yerine, kısaca, "Tek Parti" döneminde faşizm konusuna değinmek istiyorum.

Bildiğimiz gibi, 1923-45 yıllarında siyasal iktidarı elinde tutan parti tek başına devletle bütünleşmiştir. Gizli-açık örgütleri, yayın organları CHP içinde üst düzeydeki yöneticileriyle döneme damgasını basan akımlardan biri olarak görünmektedir.

Temelde iki üç nedeni var bu olgunun.

Birinci neden sınıfsaldır.

Asker-sivil orta tabaka, zaman içinde, dolaylı yoldan üretim araçlarına sahip olarak iç ve dış sermaye ile organik bağ kurmuştur.

İkinci neden, tarihsel koşullara bağlıdır.

Lenin'in de, "Yarım kalan zafer" biçiminde nitelediği II. Meşrutiyet hareketini yönlendiren ulusçuluk akımı içinde, siyasal tercihleri belirleyecek kadar, güçlü olan ırkçı ve turancı odaklar, varlıklarını sürdürmektedirler.

Üçüncü neden günceldir.

Faşizm, İtalya ve Almanya'da iktidara geçerek savaş sonrası bunalımlarına ters düşen küçük burjuvazinin tutucu kesimini etkisi altına almıştır.

Daha 1925'lerde, bilimsel sosyalist öğretiye bağlı kurumlar ve yayın organları karşısında kesin tavrını alan, iktidar partisi CHP, özellikle 1933'lerden sonra,

1- Kendi içinde
2- Kendisine yakın
3- Kendisine yararlı saydığı faşist öğelerle içli dışlı görünmektedir.

İlk sayısının kapak yazısında Mussolini'nin "Faşist rahat hayatı istikhar eder..." sözlerini özdeyiş biçiminde sunan "Çığır" (1 Ocak 1933, Aralık 1948) gibi dergiler dolaylı yollardan desteklenmektedir. Hüseyin Namık Orkun, Ahmet Caferoğlu vb. ünlü ırkçıların sürekli olarak yazdığı parti organı "Ülkü" dergisi'nde (1 Şubat 1933, Aralık 1949) şöyle yazılar çıkabilmektedir:

"İtalya'nın hemen her tarafındaki çocuk teşekküllerinin başında İtalyan ordusunun fedakar, mütekait zabitleri vardır. Sekiz yaşından itibaren İtalya'da çocuklara küçük tüfeklerle nişan alma öğretilir. On altı yaşında çocuklar mitralyöz ateşi yapıyorlar. On yedi, on sekiz yaşındaki gençler top atışı yapıyorlar. Sahil şehirlerinin çocuklarına zırhlılar ve tahtelbahirlerde (denizaltılarda) torpil atmak öğretilir." (Ülkü dergisi, Nisan 1933)

Denilebilir ki 1930-40 evresi faşizm, iktidar partisinin olanaklarından alabileceğini alarak kurumlaşma, ya da kurumlardaki etkisini gün yüzüne çıkarmaya yöneliktir.

Özellikle 1940'tan sonra "Tasvir", "Çınaraltı", "Orhun", "Tanrıdağ", "Gökbörü" vb. günlük, haftalık, aylık yayın organlarında -Alman sermayesinin bir numaralı adamı Enver Paşa döneminde olduğu gibi- bu kez Nazi ordularının buyruğunda savaşa katılma propagandaları gündeme alınmıştır.

Yusuf Ziya Ortaç, şöyle yazabilmektedir:

"Sulh... Sulh... Tarihi savaşlarla, akınlarla, fetihlerle dolu bir milletin çocukları olduğumuzu unutuyor muyuz yoksa?

"Bu topraklarda hangi Türk evi vardır ki, kapısı çalınınca, karşımıza hâlâ kanayan bir şehit hatırası çıkmasın.

"Sulhu kaybedilmesinden bu kadar korkulan, bütün saadetlerimizin, bütün huzurumuzun ve bütün imidimizin tek sevgilisi haline getirmek, bu cehennem günlerinin istediği milli terbiyeye asla uymaz." (Çınaraltı Dergisi, 13 Haziran 1942)

CHP'nin üst düzeydeki kimi yöneticileri (Başbakan Şükrü Saraçoğlu), "Biz Türkçüyüz ve Türkçü kalacağız.." biçiminde demeçler verebilmektedir.

Bir süre sonra Reşat Fuat Baraner'lerin, Zeki Baştımar'ların, Behice Boran'ların, Adnan Cemgil'lerin, Muzaffer Şerif'lerin, Muvaffak Şeref'lerin, Nusret Hızır'ların bu dönemde faşist öğretiyi "mahkum eden" yazılarına değineceğim. Örnekler vereceğim.

Doç. Dr. İlhan Tekeli Yürüyüş'ün sorunlarını yanıtladı

"ÇÖZÜM, KAMU ULAŞIM SİSTEMİNİN KURULMASI"

PETROL ÜRÜNLERİNE YAPILAN ZAMDAN SONRA, ÖZEL KARAYOLU TAŞIMACILIĞINI ELİNDE TUTAN BÜYÜK ŞİRKETLERİN VE ÖZEL TAŞIT SAHİPLERİNİN OLUŞTURDUĞU KURULUŞLARIN BAŞINI ÇEKEN GERİCİLİĞİN BAŞLATTIĞI KAMPANYA, TÜM ÜLKEDE KARAYOLU TAŞIMACILIĞI VE ULAŞIM SORUNUNU GÜNCELLEŞTİRDİ. YURT ÇAPINDAKİ VE KENTLER İÇİNDEKİ TAŞIMACILIĞIN KARAYOLUNA BAĞLANMASI POLİTİKASININ EKONOMİK VE TOPLUMSAL SONUÇLARI BÖYLECE BİR KEZ DAHA SERGİLENİRKEN, SORUNUN KÖKLÜ ÇÖZÜMÜ YOLUNDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER YENİDEN GÜNDEME GELDİ. ODTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜM BAŞKANI DOÇ.DR. İLHAN TEKELİ, BUGÜNKÜ BUNALIMIN DARBOĞAZLARIN ÇIKMAZ YOLLARIN ANLAŞILMASI VE YENİ POLİTİKALARIN UYGULAMAYA KONMASI İÇİN ÖNEMLİ BİR FIRSAT OLMASI GEREKTİĞİNİ BİLDİRİYOR.

*

Türkiye'nin içine girdiği bu enerji darboğazı içinde Belediyelerin geliştirmeye çalıştığı özel otobüs yolu uygulamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kuşkusuz olumlu bir gelişme. Ama içinde yaşadığımız koşullar düşünülürse ancak bir başlangıç. Yaygınlaştırılabilirse ve kent içi yolcu taşımasının büyük bölümü bu yollara aktarılabilirse anlamlı bir çözüm olarak görülebilir.

Yaygınlaştırılmasının engelleri mi var?

Yaygınlaştırılmasının pek çok engeli var. Önce etkin olarak kullanılmayan bu yolların kendisi, yaygınlaştırmanın engeli haline geliyor. Belediyeler yapılan yollar üzerine yeterli sayıda otobüs koyamıyorlar. Böyle olunca, yeni özel yolları yapılması, yaygınlaştırılması anlamını yitiriyor. Belediyelerin bu yollara çok sayıda otobüs koyamaması kendi denetimleri dışındaki nedenlere dayanıyor.

Bu nedenlerden biri, belediyelerin yetersiz mali güçleri. Seçim öncesi hemen hemen her siyasal partinin Belediyelerin mali sorunlarının çözülmesi gerektiğini söylemesine karşın bu sorun henüz çözülemedi. Cumhurbaşkanlığı'nın vetosuyla geri dönen yasa da belediyelerin gereksinmelerini karşılamaktan çok uzaktı.

Belediyelerin bu yollardaki otobüs sayısını artıramayışında tek sorun kaynak değil. Kaynak sağlansa bile Belediyeler otobüs üreticilerinden istedikleri kadar otobüs sağlıyamıyorlar. Otobüs üreticileri dağıtım şirketleri ya da başka kanallarla devletin saptadığından çok daha yüksek fiyatlarla otobüslerini satabiliyorlar. Bu nedenle Belediyelere satmak istemiyorlar.

Son aylar içinde otobüs üreticileri, DPT'nin eşgüdümüyle üç büyük belediyeye, iki yıl içinde 1500 otobüs satmayı kabul ettiler. Bu sayılar gereksinmeyi karşılamaktan çok uzak. Belediyelerin ithalat yoluyla da gereksinmelerini karşılamasına olanak yok. Belediyeler, Türkiye'nin içinde bulunduğu ödemeler darboğazı içinde bu yolu kullanamıyorlar. Bu halde belediyeler için tek seçenek kalıyor: Örgütlenerek Türkiye Belediyeler Birliği ya da başka bir kuruluşları eliyle kendi otobüslerini kendilerinin üretmesi. Kuşkusuz Belediyeler böyle bir girişimi gerçekleştirebilirse önemli bir adım atılmış olacak.

Belediyelerin otobüse dayanan bir taşıma sistemi kurması, içinde bulunulan enerji bunalımı düşünülürse doğru bir tutum mudur?

Kuşkusuz raylı taşıma sistemlerinin, enerji politikası bakımından otobüslerden daha uygun olacağı söylenebilir. Metrolar, hafif metrolar vb. gibi. Ama bu sistemlerin ilk yatırım giderleri çok yüksektir. Bugünkü koşullarda bu yatırımı belediyelerin kendi başlarına gerçekleştirmeleri çok zordur. Bu hatlar kurulsa bile ancak ana güzergahlarda olacaktır. Bu güzergahların dışında otobüsler işlemeye devam edeceklerdir. Bu nedenle önümüzdeki onbeş yirmi yıllık perspektif içinde otobüslerin işlevselliğini koruyacağı söylenebilir.

Hem enerji politikası, hem de kent içi ulaşım politikası bakımından önemli olan, özel araba kullanımını anlamsız kılacak rahatlıkta bir kamu ulaşım sistemini kurmak. Bunun ilk aşamada otobüsle kurulmasında bir sakınca yok.

Daha önce anlattıklarınız bunun olanaksızlığını göstermiyor mu?

Çok kısa süre için öyle. Ama orta süreli bir perspektifte kurmak için olanaklar var. Bu olanakları açığa çıkarmak için son alınan önlemlere bakmakta yarar var.

Benzin fiyatları artırıldı. Özel araba kullanmanın fiyat artışlarına esnek olmadığı, (fiyat artışlarından etkilenmediği) söyleniyordu. Oysa bu artış araba kullanılışında azalma eğilimi ortaya çıkardı. Bu çeşitli yollarla sağlandı. Aynı yöne işe gidenlerin kendi aralarında anlaşarak gün aşırı arabalarını trafiğe çıkarması vb.

Kamu ulaşım servislerinin gelişmediği bir ortamda araba kullanmanın daha da düşmesi sağlanabiliyor. Oysa kamu ulaşım sisteminin geliştiği bir kentte, talebin fiyata esnekliği daha yüksek olacaktır. Ancak düzenli kamu hizmeti sağlayabilen bir devlet benzin fiyatlarını çok daha yüksek tutmakta kendini haklı bulacaktır.

Bugünkü akaryakıt zamlarının bile kamu elinde 35 milyar liralık bir fon biriktireceği söyleniyor. Bu fonun kullanımını sadece petrol alım ve dağıtımında kullanmak yerine, akaryakıt tasarrufunu sağlayacak programları finanse etmekte kullanmak düşünülebilir. Böyle bir esnek kullanım kent içinde özel oto kullananları kamu ulaşım sisteminin oluşumunu finanse eder hale getirecektir. Anlatmak istediğim, eğer istenilirse etkin bir kent içi taşıma sistemi kurmakta kaynakların bulunabileceğidir.

Bu dönemde siyasal olarak bu tür kararları almak ne kadar olanaklı?

Bu tür kararların alınıp alınmaması, iktidarın sınıfsal yapısına bağlıdır. Bugünkü iktidarın dayanakları bu tür köklü kararları almaya olanak vermiyor. Önlemler paketinin hangi çıkarlara dokunabildiği belli. Ayrıca Türkiye'de kentiçi ve kentdışı ulaşımın örgütlenme biçimi de bu tür kararların alınmasını engelleyici nitelikte.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında motorlu taşıtlar Türkiye'de yaygınlaşırken, bu yaygınlaşma küçük girişimciler eliyle oldu. Bugün oldukça örgütlü ve siyasal etkinliği olan bir grubun Şili örneğini de ön plana çıkararak nasıl baskı kurmaya çalıştıklarını bu hafta içinde gördük. Toplum içinde küçük üreticiliğin yeniden üretildiği en önemli alanlardan biri olmuş, taşımacılık. Buna karşı girişimleri, güçlü olmayan iktidarların gerçekleştirmesi çok zor.

Karayolları ulaşımının küçük girişimciler elinde olmasu bu ulaşım türünün özelliklerinden mi geliyor?

Bu sorunun yanıtı bir bakıma evet, bir bakıma hayır. Kuşkusuz demiryolu gibi tek bir firmanın tekelinde olmayı gerektirmiyor. Küçük girişimciler karayolu üstünde kolayca iş kurabiliyorlar. Bir anlamda karayolu taşımacılığı küçük girişimciliğe olanak veriyor.

Ama bunun büyük girişimler ya da devlet elinde gelişmesi de olanaksız değil. Farklı gelişme örnekleri var. Örneğin ABD'de küçük girişimciler değil tekelci firmalar çok gelişmiş. Hindistan'da ise devlet girişimleri çok güçlü. Türkiye'de ilk önemli otobüs şirketleri devlet girişimi olarak kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı öncesinde kurulan Trabzon - İran karayolu üzerinde işleyen otobüsler devletindi. Karayolu ulaşımındaki bugünkü küçük girişimciliğe dayalı yapı İkinci Dünya Savaşı sonrası koşullarının ortaya çıkardığı yapıdır. Bu yapı bugünkü sağlıksız karayolu ulaşım sektörünü yaratmıştır.

Bu yapı içinde birçok sosyal kurum yozlaşmakta, bir sorun haline gelmektedir. Bir örnek vermekte yarar var. Bugün pek çok kentte kamyoncular kooperatifleri var. Bu kooperatifleşmiş yapı kamyoncuların tekelfiyatı uygulaması için kullanılıyor. Ve başka kişilerin bu kentten yük taşımasını engellemeye yarıyor. Sonuçta kamyonlar dönüş yolculuklarını boş olarak yapıyorlar. Böylece kooperatifleşme, etkinliği artırıcı değil, azaltıcı bir yolda kullanılıyor, yozlaştırılıyor. Bu örnekleri daha da uzatmakta yarar yok.

Bu sağlıksız ulaşım yapısını Türkiye daha ne kadar sürdürebilir?

Türkiye'nin içinde bulunduğu darboğazların bazı kararları zorlayacağı kuşkusuz. Nitekim son 15-20 günde yaşanan motorin ve benzin kıtlığı toplumu daha önce tartışılmayan birçok seçeneği daha kolay tartışır hale getirdi. Bunalımlar, darboğazların ve çıkmaz yolların anlaşılması ve yeni politikaların uygulamaya konulması için önemli fırsatlardır. Bu fırsatları iyi değerlendirmek gerekir. Bu fırsatlardan yararlanmak hazırlıklı ve örgütlü olmayı gerektiriyor. Eğer böyle çözümler hazırsa ve bunların sınıfsal desteklerini sağlıyacak örgütlenme sağlanmışsa bunalımlar, yaratıcı, doğurucu olurlar. Oysa son yaşanılan bunalımdan bu yolda yararlanılmamıştır.

Ulaşım konusunda iktidar halen köklü önlemler uygulamaya hazır görünmüyor. Enerji dar boğazından kaçınmada Türkiye'nin başka türlü seçeneklere ağırlık vereceği söylenebilir. Elektrik enerjisi üretiminde akaryakıtın payı düşürülmeye çalışılacaktır. Siyasal baskıların çok daha güçlü ve örgütlü ulaşım kesiminde alınacak önlemler sınırlı kalacaktır.

